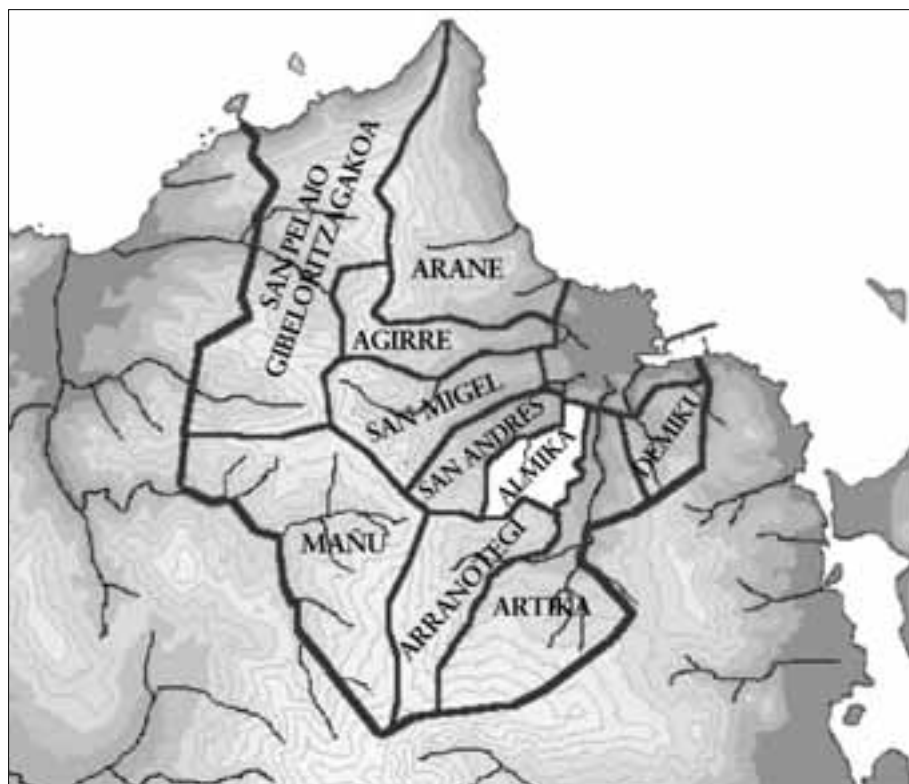

ALMIKA auzoa

Almika (auzoa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Iritzi zabalduenari jarraituta, leku-izen honek, beste askoren moduan (Fika, Gatika, Gernika, Gorozika, Muxika...), latinezko patronimiko bat du oinarrian eta *-ka* edo *-ika* atzizkia erantsita. Iritzi honetakoak dira, esate baterako Alfonso Irigoien:

«Pongamos por caso, la existencia de **Albonica**, que se corresponde con la forma actual **Albóniga**, con sonorización de oclusiva sorda intevocálica, normal en castellano, vasc. **Almóikè**, **Almikè**, con asimilación de nasalidad producida antes de su pérdida y paso de *-a* a *-e* tras sílaba con *-i-*, propio de la zona. (...) debía proceder del nombre de persona **Alboni(us)**, documentado también en época romana en la Península Ibérica y fuera de ella (...) con el sufijo *-ca*, o bajo otro punto de vista *-ica*.» (Irigoien, Las lenguas de los vizcainos. Antroponimia y toponimia medievales, 1985, 38-39)

Caro Barojak ere horrela zioen:

«De origen patronímico: Albonius. ‘Albonica’. Con respecto al origen creo que puede tratarse perfectamente de un étnico “Alvonicus” y al fundo del que así se llamara (“Alvona” en Plinio “N.H.” III 140). Los cognonima “Alboni” genitivo (CIL, II, 606, 776, S. 5304), “Albonius” (CIL, II, S, 5230) y “Albonia” (CIL, II, 606) son conocidos por inscripciones hispano romanas.» (Caro Baroja, “Las escrituras referentes a Vizcaya y el Duranguesado del s. XI: su contenido social y económico”. *Hª Gral. del País Vasco vol. 5*. 1981, 291)

Irigoienek argi zioen moduan, *Albonika* izen zaharraren bokal arteko belare ahoskabea ahostun bilakatu zenean (*-k-* > *-g-*) sortu zen berriagoa den *Alboniga* aldaera. Garai haietan, aldaera zahar bien, ahoskabearen eta ahostunaren arteko txandakatzea egon zen, hau da, biak batera bizi ziren: *Albonika* eta *Alboniga*. Txandakatze horretan, *Albonika* izena gailendu zen, hau da, ahoz bizirik mantendu zen. *Alboniga*, berriz, idatzi behar zenerako utzi zen, eta hori baserri izenetan edo elizaren izenean ikus daiteke. Horieta, *Alboniga* izena erabiltzen da, eta aldaerak ez du mendeetan zehar inongo aldaketarik jasan. Hitzak bizirik badaude, hau da, erabiltzen badira, aldatu egiten dira, *Almikaondo* leku-izenean ikus daitekeen moduan (Ik. **Almikaondo**, Hirigunean) edo baserri eta auzo izenetan nabari daitezkeen interferentzietan gertatzen den moduan: *Alboniga menor* baina *Albincachu* edo *Almiquechu*.

Interferentzia hauek kontuan izanda, izen honen bilakaera honelakoxea litzateke. Hasierako *Albonika* izenean, sudurkariaren metatesiaren ondorioz, elkarren ondoan gelditu diren bokalak diptongatu egin dira.

Albonica > *Alboinca* (Ik. Hiruguneko **Almikaondo**)

Ostean, ondoan dauden bokal bien berdintzea etorri da (*-oi-* > *-ei-* > *-i-*), asimilazio prozesuaren bidez:

Alboinca > *Albeinca* > *Albinca*

Ondoren, herskari biezpainakaria sudurkaritu egin da (*-b-* > *-m-*), eta silaba amaierako *-n*-sudurkaria galdu da (*-n-* > \emptyset).

Albinca > *Almika*

Gero, asimilazioz, amaierako bokal irekia, /i/ bokal itxiaren eraginez erdiko bilakatu da (*-a* > *-e*):

Almika > *Almike*

Hauekin batera, ez dira ahaztu behar Victor Gaubecak aitazten zituen aldaerak:

«En los poblados de Larrauri, Emarando, Arrieta, Rigoitia, etc., le designan Almonika y Almunka (...) Y en la zona urbana de Bermeo se le denomina Almi-ka.» (Gaubeka, ‘Albonica’ Jaietako programa — *Bermeo 1975*, 1975)

Ahozkoan ikus daitekeenez, oraindik bizirik dago *Almoriké* leku-izena Emerandon. Al-daera hori eta *Almonika* eta *Almunika*, bitarteko bidean gelditutakoak dira (Ik. Almikako **Almikape** parajea). Sudurkariaren metatesiaren ostean, *-n-* sudurkariak herskaria sudurkaritu du (*-b-* > *-m-*), galdu aurretik. Metatesi ostean ondoan gelditu diren bokalak ez dira diptongatu, eta hiatoa apurtzeko *-n-* sudurkaria txertatu da. *Almunika* aldaeraren kasuan *-i-* bokal itxiaren eraginez aurreko bokala itxi egin da (*-o-* > *-u-*).

Albonica > Alboinca > Almoica (Ik. **Almikaondo**) > Almonika > Almunika

Bokalen hiatoa mantentzeko txertatu den sudurkaria ahuldu eta dardarkari bakun bilakatu da (*-n-* > *-r-*) *Almorike* aldaeraren kasuan, *-i-* bokal itxiak ondoko silabako bokal irekia itxi du (*-a* > *-e*).

Albonika > Alboinka > Almoika > Almonika > Almorika > *Almorike*

Oharrak: *Almika* auzoa **San Andres** eta **Artika** auzoen artean dago eta **Urkamenditik Erregiñazubiraino** luzatzen da.

Zazpi dira auzo honetako baserri historikoak: **Iruarrieta**, **Almikatsu**, **Almikanagusi**, **Txin-durtza**, **Agirretxu**, **Bonbillarte** eta **Etxebarriaga**. XVIII. mendean bi baserri berri gehitu zitzaizkien: **Bidartemotzene** eta **Kalene**. XIX. mendeko lurren liberalizazioarekin, 1827. urte inguruan eraiki zen **Olagorta**. **Txinhurtzabarri** izeneko etxea XIX. mende erdikoa da. Mende haren amaieran, beste bi etxe eraiki ziren, herri aldean oraingoan, **Almikaondon**: **Orrotzane** eta **Galartzane**. **Bidartemotzene** baino apur bat gorago dagoen **Batxifonda** eta **Artikako** bide gainean, duela gutxira arte, zegoen **Txarakane** izeneko, XX. mendekotzat har daitezke. Azkenik, oraintsu eraikitako **Sabinetxe** baserriarekin amaitzen da auzoko etxeen zerrenda.

Lehenago, **Arranotegi** auzo berria eratu zen arte, *Almika* auzo hau zabalagoa izan zen, eta horregatik, 1860ra arte Almikakoak izan ziren beste baserri hauek ere: **Longane**, **Urkamendi**, **Mintegitxu**, **Aritzitxu**, **Estratzaillune**, **Munape**, **Erramontxune**, **Zumeldi**, **Txinbelane** eta **Solozabaleta**⁹⁹¹.

Auzoaren gune nagusia **Almikako Andra Maria** eliza eta **zelaia** dauden tokia da. Bertan daude elizbarrutiko hilerria, **abadetxeak**, eskolak izandakoak (gaur aterpetxe) eta **Aingeruarda** ermita.

1856an, Almikan 17 etxe eta 125 biztanle zeuden⁹⁹².

Lehenago, 1741-42an, elizatea osatzen zuelarik, Almikak 54 etxe eta 300 biztanle zituen⁹⁹³. 1802an, berriz, 47 etxe, 300 biztanle, 15 errota eta 3 ermita⁹⁹⁴.

Esan bezala, Bermeoko baserri auzo honek, XIX. mendera arte, elizatearen maila juridikoa izan zuen; baina, XIII. mendetik aurrera, Bermeoko hiriaren eskumeneko lurraldean geratu zenez, bere egoera juridiko-politikoa oso berezia izan da. Almikako elizatea, Iturri-zak *aldea*, eta G. Monrealek, *ordezkaritza gabeko* elizate deitzen duten horietakoa izan zen. Bizkaiko Lur Zabaleko unitate hauek, beste elizateen ezaugarri guztiak zituzten, baina ez zeukaten beraien kabuz Batzar Nagusietan parte hartzerik, atxikita zeuden hiribilduaren bitartez baizik. Era honetako elizateak ziren, Bedia, Arakaldo, Zaratamo, Basauri ... Horrela, *Almika* eta **San Pelaio** elizateak (hauxe ere mota honetakoa baitzen), Bermeoko hiriak ordezkatzeko zituen Batzar Nagusietan⁹⁹⁵.

Dirudienez, jatorrian, elizateen eraketak nolabaiteko lotura izan zuen parrokia komunitateekin (MG; 170). Antza denez, gaur Almikako elizbarrutikoak diren auzoak ziratekeen elizate hartako eremuak: hau da, gaurko **Artika**, **Almika** bera, **San Andres** eta **San Migel**. Hona hemen elizatearen osaketa, 1682ko ordaintze banaketak zehazten duenez:

991 1860. BUA. 5. Rotul. de calles.

992 BUA. 37/ N° de calles, edif., hab.

993 Labayru, Estanislao Jaime de (1895-1903), VI; 240.

994 Real Academia de la Historia (Espainiakoa) (1802).

995 Monreal Cia, Gregorio (1974); 210. Iturriza Zabala, Juan Ramon (1793), I; 380.

Almika. 1998. Bermeoko Udal Artxiboa.
Bermeoko udala. Erreg. znbk.: 00465.

Anteiglesia de Alboniga: Tribiz, Ezquiaga, Urquisarria, Nafarrola la menor, Nafarrola la mayor, Martin de Gojenechea Zulueta, Zulueta la menor, Bonbollarte, Aguirre, Chindurza, Alboniga, casa menor de Alboniga, Yruarrieta, Amparan, Galalde, Achoaren, Ugarte, Cafranca, Yrabien, Yrabien la menor, Pasqualeche, Arreta, Bengoechea, Gojenechea, Nardiz la susera, Lupategui, Chavarri, Bidaecha, Echavarria erreca, Ytubizcar, Ytubizcar la segunda, Dom. de Echavarria muculu, Ybinaga, Acerecho, Morteruzza, Eguia, Hermechio, Rotazarra ⁹⁹⁶

Bermeori bere fundazio agiriak eman zion lurraldea, hiriaren inguru laburrari zegokiona besterik ez zen izan: **Demikutik Morteruzara** eta hemendik **Uriatzitira**. Baina, 1285ean, Bermeori bere eskumeneko lurraldea zabaltzerakoan, honen jurisdikziopean geratu ziren Almikako elizatekoak ziratekeen eremuak ere⁹⁹⁷.

“la villa de Bermeo tomo este dictado en 1236 dado por Don Lope Diaz de Haro con los terminos de Meñigo, Morteruzza y Uriachiti, su nieto otro don Lope Diaz los amplio en 18 de marzo de 1285 hasta Lamiaran, caserio de Sanchos de Galdacano, Achuaren entre Nafarrola y Zulueta rio arriba por Orduña, Burgos y otros puntos y finalmente por Don Tello en 1306 hasta la sierra de Sollue, Yturrieta, puente de Gabancho, entrada del rio de Baquio y de la otra parte desde Sollue hasta Esquiaga en que divide a Mundaca hasta el mar, dentro de cuyos terminos esta Alboniga” ⁹⁹⁸

996 BUA. AL. 1680-1710; 31.

997 Yradi, Juan Angel de (1844); 46.

998 1837. BEHA. A-758/2-53-0.

Lehenago, 1269an, Lope Bizkaiko Jaunak Bizkaiko Lope jaunak, almikakoei Bermeoko portuan zituzten txabolak kentzeko agindua eman omen zien⁹⁹⁹ eta, 1301ean, lehenago *Almikarena* zen **Tala** eman zitzaion Bermeori¹⁰⁰⁰.

Integrazio harekin, era anitzeko arazo administratiboak sortu ziren. Egoera juridiko desberdinak nabari zitezkeen landa inguruan, oso tipikoak, bestalde, Antzinako Erregimenaren garaian. Izatez, hainbat baserri, infantzoi zirenez, ez zuten hiribilduko etxe eta eremuen legedia; hiriko harresiz kanpokoak izanik, Bizkaiko Lur Zabaleko legea erreklamatu zuten¹⁰⁰¹, eta Bizkaiko Jaurerria ere, Bermeo inguruko elizateekin batera, behin eta berriro, azaldu zen Bermeoko kontzejuaren aurkako jurisdikzio auzietan.

Gaur, *Almika*, Bermeoko baserri auzo bat besterik ez da. Berezko nortasun politikoa izan zueneko garaia iraganean geratu da.

Ahozkoa:	“ <i>Almiké</i> ”	061, 063, 164, 166
	“ <i>Almoriké</i> ”	113
	“ <i>Almoniké</i> ”	164

Idatzizkoa:

1093	<i>Albonica, unum monasterium nomine</i>	BIBL IrA 18-19
1459	<i>Sta. Maria de Albonica, monasterio de</i>	BIBL ArSab apend.
1493	<i>Ntra. Sra. de Alboniga, iglesia</i>	VEKA R.R. Ejec. L54/7 (SM) 1b
1572	<i>Alboniga, camino a</i>	BEHA A-62/44-2 184
1585	<i>Alboniga, camino de</i>	VEKA S.V. L690/5 10
1606	<i>Alboniga</i>	BUA 972/1. Escrituras censales 8
1643	<i>Aluoniga, el camino para</i>	BFA. Bust 536/5 199b
1644	<i>Alboniga</i>	BUA 910. Escrituras de censos 53
1659	<i>Albeinca</i>	BFA. K. 127/7 7
1662	<i>Alboniga, anteiglesia de</i>	VEKA R.R. Ejec. L1445/70 6
1666	<i>Alboniga, castañal en</i>	BFA. Bust 100/52 11
1666	<i>Alboniga, Alboinca, cast. en</i>	BFA. Bust 100/52 11, 18
1682	<i>Alboniga, anteiglesia de</i>	BUA. AL. 1680-1710 31
1710	<i>Alboniga, camino desde</i>	BUA 1560. Libro de cuentas 131b
1711	<i>Alvoniga, partido de</i>	BUA AL. 1711-1727 9b
1723	<i>Alboniga, anteiglesia de</i>	BFA. Bust 234/2 34-34b
1740	<i>Alboniga, anteiglesia de</i>	BFA. K. 377/8 71
1749	<i>Alboniga</i>	VEKA Pl. y Dib. n° 783 ¹⁰⁰²
1767	<i>Alboniga, feligresía de</i>	BUA AL. 1767-1791 2b
1790	<i>Alboniga</i>	BUA 990/4. Recibos 48b
1793	<i>Alboniga</i>	BIBL ItJR-I 382-383
1802	<i>Alboniga</i>	BIBL DccAH/t.1
1805	<i>Alboñiga, anteiglesia de</i>	BFA. K. 447/4 1
1818-1850	<i>Alboniga, barrio de</i>	BUA 37/6. Ganadería 7b
1822	<i>Alboniga, barrio de</i>	BUA 1313/3. Contribuciones 63
1828	<i>Alboniga, barrio de</i>	BEHA A-64/12-6 45
1829	<i>Alvoniga, presbítero de</i>	BFA. K. 3427/10
1834	<i>Alboniga, cortes de leña en</i>	BUA 1139. Serv. y sumin.
1839	<i>Albonigas, barrio de</i>	BUA 1313/4. Contribución 1
1844	<i>Alboniga, barrio de</i>	BIBL YrJA 46
1846	<i>Alboniga, barrio de</i>	BEHA A-758/2-53-0

999 Labayru, Estanislao Jaime de (1895-1903), VII; 218. Yradi, Juan Angel de (1844); 46.

1000 Henao, P. Gabriel de; Lib. 1, 42. Kap.; II; 174.

1001 Zabala, Angel (1928), I; 231-234.

1002 1749. España. Ministerio de Cultura. Archivo de la Real Chancillería de Valladolid. PLANOS Y DIBUJOS. DESGLOSADOS 0783.

1856	<i>Alboniga, barrio de</i>	<i>BUA 37/Nº de calles, edif., hab.</i>
1857	<i>Alboniga, barrio de</i>	<i>BUA Padron 1851(3) 85b</i>
1860	<i>Alboniga, barrio de</i>	<i>BUA 5. Rotul. de calles (1860)</i>
1895	<i>Alboniga, barrio de</i>	<i>BAHP.N.BL 7550 520b</i>
1928	<i>Alboniga</i>	<i>BIBL ZbA2 527-528</i>
1952	<i>Alboniga, parr. de S. Mª de</i>	<i>BEHA A-79/10 8</i>
1969	<i>Alboniga</i>	<i>BUA 1432/54 4</i>
1970	<i>Alboniga</i>	<i>BUA Inventario de bienes 2</i>
1975	<i>Albonica, Alboniga, Almika, Almonika, Almunika</i>	<i>BIBL GBkV2</i>
1987	<i>Alboniga, anteiglesia de</i>	<i>BIBL ArrG 79</i>

Abadetxea

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Almikako Andra Maria** elizaren atzean. 1897-98ko nomenklatorrean bi aipatzen dira, zaharra eta berria. Euretariako bat gau egun oraindik zutik dago, elizaren ipar-ekialdean. Bestea, elizaren hegoaldean egon zen, **Iturrizarre** errekarantz.

Ahozkoa: “**Abadétzie**” 066, 069

Idatzizkoa:

1860	<i>Casa Cural</i>	<i>BUA 5. Rotul. de calles (1860)</i>
1897-98	<i>Casa cural (nueva)</i>	<i>BUA 10. Nomencl.1897-98</i>
1897-98	<i>Casa cural (vieja)</i>	<i>BUA 10. Nomencl.1897-98</i>

Abarkole (soloa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Txindurtzaren** beheko aldetik.

Ahozkoa: “**Abarkolé**” 064

Agirretxu (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: Maiztasun handiena duen eta zaharrena den *Aguirrechu* izeneko bokal itxia ireki egin da gutxika-gutxika, bokal asimilazioz: -i > -e > -a-. Ik. **Agirre** auzoa.

Agirretxu > Agerretxu > Agarretxu

Oharrak: Auzoko baserri historikoetakoa.

Ahozkoa: “**Agárretzu**” 066, 067, 068, 069, 090

Idatzizkoa:

1646	<i>Aguirre, cas.</i>	<i>BFA. Bust 201/136 32b</i>
1652	<i>Aguirre, cas.</i>	<i>BEHA A-79/7-3 2, 5</i>
1659	<i>Aguirre, casa de</i>	<i>BEHA A-61/10-3 69</i>
1661	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BFA. K. 3174/6</i>
1682	<i>Aguirre, cas.</i>	<i>BUA AL. 1680-1710 31b-34b</i>
1701	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA AL. 1680-1710 235b-237</i>
1702	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA AL. 1680-1710 275-281b</i>
1703	<i>Aguerrechu, cas.</i>	<i>BUA AL. 1680-1710 320-325b</i>
1704	<i>Aguirre Menor, cas.</i>	<i>BFA. Fg.</i>
1729	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BFA. K. 3174/6 87</i>
1744	<i>Aguerrechu, cas.</i>	<i>BEHA A-62/44-3</i>

1745-46	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BFA. Fg.</i>
1774	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BFA. Bust 454/6 48</i>
1775-1831	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 915. Hipotecas. 1775 2</i>
1785	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA AL. 1786-1806</i>
1791	<i>Aguerrechu, cas.</i>	<i>BEHA A-78/4-1 1-1b</i>
1796	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BFA. Fg.</i>
1797	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BEHA A-72/33</i>
1800	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BEHA A-72/33</i>
1803	<i>Aguerrechu, cas.</i>	<i>BEHA A-62/44-3</i>
1804	<i>Aguerrechu, caseria de</i>	<i>BEHA A-60/43-1 2</i>
1809	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 1561. Cuentas 60b-61</i>
1824	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BEHA A-72/32</i>
1825	<i>Aguerrechu, cas.</i>	<i>BEHA A-78/4-1</i>
1828	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BEHA A-64/12-6 6b</i>
1839	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 1313/4. Contribución 1b</i>
1842	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 914/2. Actas de concil. 208</i>
1846	<i>Aguerrechu, caseria de</i>	<i>BEHA A-758/2-53-0</i>
1847-74	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 5</i>
1850	<i>Aguerrechu, cas.</i>	<i>BEHA A-78/4-1</i>
1854	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 946. Ced. vec.</i>
1857	<i>Aguerrechu, cas.</i>	<i>BUA Padron 1851(3) 87b</i>
1859	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 5. Nuevo Nomenclator</i>
1860	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 5. Rotul. de calles (1860)</i>
1895	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BAHP.N.BL 7550 353</i>
1897	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BAHP.N.BL 8182 553b</i>
1897-98	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 10. Nomencl.1897-98</i>
1910	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 1032. Fincas rústicas</i>
1922	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BFA. E. KZ. C/2</i>
1938	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 1685. Fich. sanit.</i>
1943	<i>Aguirrechu, caseria</i>	<i>GJE fk; 816 L11;214</i>
1961	<i>Aguirrechu, cas.</i>	<i>BUA 199bis/1-5 1</i>

Aingeruardakoaren ermita.

Aingeruarda (ermita)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Almikako zelaian, Txindurtzabarri** izeneko etxearen ondoan. Iturrizaren esanetan, 1696an fundatua eta 1777an berreraikia izan zen¹⁰⁰³. Martxoaren lean ospatzen da bertako jaia¹⁰⁰⁴.

Ahozkoa: **“Aingeruardié”** 066
 “Angeruardié” 069

Idatzizkoa:

1774	<i>Angel, ermita del</i>	BUA 250/13. Cargos y datas 11
1786	<i>Angel, ermita del</i>	BUA 949/7. Caminos, puentes,.. 60b
1844	<i>El Angel de la Guarda, ermita</i>	BIBL YrJA 93-95
1928	<i>Angel de la Guarda, ermita del</i>	BIBL ZbA2 529
1952	<i>Santo Angel de la Guarda, del</i>	BEHA A-79/10 8
1961	<i>Angel de la guarda, ermita del</i>	BUA 199bis/1-5 1
1987	<i>Angel de la Guarda, ermita del</i>	BIBL ArrG 90,91

Aingeruardatzekoa (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Aingeruarda** ermitaren atzealdea.

Ahozkoa: **“Aingeruardié”** 066

Idatzizkoa:

1910	<i>Aingeru-guarda-atzekoa, monte calvo</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1910	<i>Angel de la guarda, monte calvo</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1910	<i>Angueru-guarda-atzekoa, argomal</i>	BUA 866. Fincas rústicas
1944	<i>Aingeruarda, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1944	<i>Ermita del angel, argomal</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1945	<i>Angeru Guarda atzie, parcela</i>	GJE fk:1379 L19;87
1946	<i>Angueruquarta-atzeka-arestegi, cast. y robl.</i>	GJE fk:1434 L20;1
1981	<i>El angel de la guarda, terreno monte en</i>	GJE fk; 12538 L124;40

Aldarra (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Oharrak: **Bonbillarte** baserri inguruan.

Ahozkoa: **“Aldarrápe”** 068

Idatzizkoa:

1894	<i>Aldarra, heredad</i>	BAHP.N.BL 7549 235
1910	<i>Aldarra, heredad</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1910	<i>Aldarra, heredad</i>	BUA 866. Fincas rústicas
1944	<i>Aldarra, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5

1003 Iturriza Zabala, Juan Ramon (1793), I: 383.

1004 BEHA. A-79/10; 8.

Aldatzeta / Birjiñean beresia

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling: Leku honentzat izen bi aukeratu dira fitxa bururako: bata zaharra, jatorrizkoa, *Aldatzeta*; eta bestea elizari dohaintza egin ostean nagusitutakoa, *Birjiñean beresia*. Lehenengo osagaiak genitibo marka ageri du.

Birjiñean beresia > Birjiñian beresi_{3a} > *Birjiñien beresi_{3e}* > *Birjiñin beresi_{3e}*

Izen honen osagai generikoari dagokionez, epentesia sortu da, *-i-* bokal itxiaren eta artikularen artean, hiatoa apurtzeko. Artikulua ere bokal itxiaren eraginez, asimilazioz, itxi egin da, eta *-a* > *-e* bihurtu da:

beresia > beresi_{3a} > beresi_{3e}

Genitibo markarik gabe ere jaso da; lehenengo osagaiko *-i-* bokal itxiak bukaerako *-a* > *-e* bihurtu du:

Birjiña beresia > *Birjiñe beresi_{3e}*

Oharrak: Almikako elizaren jabetzakoa. Elizatik **Artikara** jaisten den bidean, **Iturrizarrere** errearen iparraldetik; *Aldatzeta* izeneko parajea dago. Horrela adierazten da 1952an **Almikako Andra Maria** elizaren ondasunak zerrendatzean:

“Jaro de la Santísima Virgen en el termino de Aldatzeta, donado por Pedro de Urquizarria y Antonio de Chindurza en 1652” 1005

Goiko agirian esaten den legez, beresi hau, Pedro Urkisariakoren eta Antonio Txindurtzakoren dohaintza izan zen, bertatik ateratako errentak mezatan eta argizagitan erabilzeko baldintzapean emanikoa:

“La Iglesia parroquial de Sta Mª de Alboniga se halla en posesion de esta finca desde el año de 1652 por donación que le hicieron don Pedro de Urquizarria y don Antonio de Chindurza según consta de la escritura otorgada ante don Antonio de Sorabil. Invirtiéndose las rentas en la celebración de misas y luminario de la virgen, condicion impuesta por los donantes” 1006

Dohaintza-emaile bi hauek, Artikako **Ugarte Torreaz** auzitan zebiltzan osaba eta loba ziren: bata, Pedro Urkisariako, Castro Urdialeseko herritarra, legezko oinordekoa zen; eta bestea, Antonio Txindurtzako, haren osaba, dorrea eta bere lurak gobernatu ohi zituen¹⁰⁰⁷.

Aldatzeta parajearen mugak honela zehazten ziren XVII. mendean:

“Aldaseta linda, en parte por la ondonada con el mimbral que Antonio vendió a Diego de Ugarte que es acia la parte de la villa, (...) por la cabecera pegante con el castañal de la parroquia de Alboniga, (...) por un lado, hacia la villa, con xaral vendido a Diego de Ugarte hasta donde taja el rio principal y así mismo acia la parte de Garalde es pegante dho castañal al camino del acarreo de maderos, (...) por el otro lado acia la parte de Aguirre con el castañal de Pascoal de Aguirre” 1008

Ahozkoa:	“Birjiñin beresi_{3e}”	070
	“Birjiñeberesi_{3e}”	066
	“Birjiñien beresi_{3e}”	061
	“Birjiñen beresi_{3e}”	080, 090

Idatzizkoa:

1652	<i>Aldaseta</i>	BEHA	A-79/7-3	2,5
1689	<i>Virgen, castañal de la</i>	BEHA	A-78/7-1	30

1005 BEHA. A-79/10; 8.

1006 1864. GJE. fk:1376; L19;81.

1007 1652. BEHA. A-79/7-3; 2,5.

1008 1652. BEHA. A-79/7-3; 2,5.

1864	<i>Jaro de la Virgen</i>	GJE fk:1376 L19;81
1903	<i>Aldaceta, heredad</i>	BAHP.N.BL 8575 1121b
1934	<i>Jaro de la Virgen</i>	BFA. E. KZ. C/76
1938	<i>Aldaceta</i>	GJE fk:1724 L23;223
1944	<i>Jaro de la Virgen</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1952	<i>Aldatzeta</i>	BEHA A-79/10 8
1952	<i>Jaro de la Virgen</i>	BEHA A-79/10 8

Almikaburu (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ik. **Almika** auzoa.

Oharrak: **Aingeruguarda** ermitako atzealdean; **Olagortarako** gurutze ingurua.

Ahozkoa: “**Almikebúru**” 069

Idatzizkoa:

1901	<i>Alboniga-buru, termino</i>	BAHP.N.BL 8570 210b
1910	<i>Almica-buru, heredad</i>	BUA 866. Fincas rústicas
1910	<i>Almica-buru, monte calvo</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1943	<i>Alboniga-buru, castañal robledal, argom.</i>	GJE fk; 816 L11;214
1944	<i>Almicaburu, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1956	<i>Almicaburu, punto de</i>	GJE fk:2559 L33;168

Almikako Andra Maria (eliza)

(*Andra Mariaren Jaiotza*)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Baserrietan gertatzen den moduan, leku-izen honetan ere, idatziz jasotako datuak ikusita ematen du denborak ez duela eraginik izan, *Alboniga* eta *Albonica* besterik ez delako jaso. Ik. **Almikatu** baserria eta **Almika** auzoa.

Oharrak: XI. mendean agertzen da dokumentatua. Garai hartan, Aita Santuek bultzatuta, jabetza partikularreko elizak edo ermitak, eliza edo monasterio nagusiei (Donemiliaga edo San Juan de la Peña, Bizkaiaren kasuan) dohaintzan emateko joera zegoen. Jarrera honi esker, lurraldeetako jaunek eta jauntxoek egindako emaitzak agertzen dituzten agiri monasterialak idazten ziren, eta horietakoetan agertzen da Almikako eliza¹⁰⁰⁹, hain zuzen, Lope Enekones Bizkaiko Jaunaren emazte Tecla andereak, 1096an, Donemiliagako monasterioari eginiko dohaintzan:

“*unum monasterium nomine Albonica (...) circa ora maris (...) cum terris, ortis et pomiferis arboribus, montibus et pascuis omnibus antiquo usu determinatis, id est, Urho, Chennaga sursum, Manguiar et Bolinua sursum, Bagalگو, erreka apud Albonica, Dorrondua iuso, Narniz, erreka sursum, Barrungia intus, molendinis cum aquarum productilibus patefactis, sautis cum glandiferis arbustis et amenis pratis (...). Et decanias sunt: Uhekelu, Munnituz, Bachio et Urdoniz et Bertandona (...)*”¹⁰¹⁰

Garai hartan erabiltzen zen eran ulertuta, “*monasterium*” hitzak ez du esan nahi Almikakoa, fraideen komentua zenik. *Monasterium* izenaz, eliza, nekazal eremukoa zela adierazten zen, hiriguneko eliza berriz, *ecclesia* deitzen zelarik¹⁰¹¹.

1009 Mañaricua Nuere, Andres E. (1976).

1010 Donemiliagako agiria, 281. znb. 1093, in Irigoyen, Alfonso (1985); 18-19.

1011 Iturriza Zabala, Juan Ramon (1793), I; 90.

Goian esan den legez, XI. mendetik aurrera, jauntxo partikularrek, laikoek, fundatutako eliza ugari izan zen. Jaun batek bere lurretan eraikitzen zuen eliza edo ermita, bere jabetzakoa izaten zen, eta berak hartzen zituen eliza horri zegozkion errentak; era berean, jaun horrek mantendu behar zituen eliza eta apaiza. Eliza-agintariek ez zuten inolako eskumenik bertan, apaizaren ordenatzea besterik.

XIV. mendean, berriro Bizkaiko jaunen eskura itzulita edo, Don Tellok eta Juana de Lara andereak, 1357an **San Frantzisko komentuari** dohaintzen diote Almikako eliza. Handik laburrera, 26 urte geroago, Abendaño jauntxo familiaren jabetzara pasatzen da. 1459an, urte horretako agiri batean esaten den bezala, Abendaño jauntxo familiaren jabetzakoa da aspaldidanik:

“*Don Enrique, (...) rey de castilla de Leon, (...) e señor de Vizcaya e de Molina. Al mi corregidor, e prestamero mayor de Vizcaya, e a los allcaldes e preboste e otros justicias cualesquier de la villa de Bermeo (...). Sepades que Pedro de Avendaño, mi valletero mayor e mi vasallo, me fizo relación, que l con sus antecesores tienen e poseen paçificamente sin contrario alguno por justos e derechos titulos, de inmemorial tiempo acá, el monasterio de Santa María de Albonica, que’s çerca de la dicha villa de Bermeo. E ha levado los diezmos e réditos d’el como patrón del dicho monasterio por merçed que los reys de gloriosa memoria mis progenitores le fiçieron (...)*”¹⁰¹²

XV. mende amaieran ere, hor agertzen da Pedro Abendaño koa *Almikako Andra Mariako* errentei buruz, **Agirre** auzoko baserritarrekin izan zuen auzi batean:

“*Ejecutoria sobre rentas de Santa Maria de Alboniga*” (...) “*Pedro de Avendaño con San Juan de Aguirre, Martin de Arratia y consortes, moradores de Aguirre (...) hijosdalgo de Aguirres (...)*”¹⁰¹³

Almikako eliza hau, 1565ean, sutea jasan ondoren, berreraikia eta handitua izan zen.

Eliza honen eskumenekoak izan ziren **San Pelaio** eta **San Juan Gaztelugatze**koa; baita **Mañuko Karmengo** eliza ere, 1888an eraiki zenean.

1894ean, San Joseren kapera egin zen, eta 1901etik 1903ra, Jesusen Bihotzarena.

1952an, *Almikako* eliz barrutiak 571 eliztar zituen eta bere ondasunen artean ondokoak zeuden: eliza bera, **Aingeru**guarda ermita, **San Migel** ermita, **Almikako zelaia**, **Sakrista**uetxe ondoko pinudi txikia, *Aingeru*guarda ermitaren atzeko lursaila, hilerria, bi **abadetxe** eta **Aldatzeta** parajeko **Birjiñean beresia**.¹⁰¹⁴

Ahozkoa: “**Almikako elisié**” 069, 156

Idatzizkoa:

1093	<i>Albonica, unum monasterium nomine</i>	<i>BIBL IrA 18-19</i>
1459	<i>Sta. Maria de Albonica, monasterio de</i>	<i>BIBL ArSab apend.</i>
1493	<i>Ntra. Sra. de Alboniga, iglesia</i>	<i>VEKA R.R. Ejec. L54/7 (SM) 1b</i>
1578	<i>Alboniga, iglesia de</i>	<i>VEKA R.R. Ejec. C2497 27</i>
1626	<i>Sancta Maria de Alboniga, iglesia de</i>	<i>BFA. K. 95/13 32</i>
1632	<i>Alboniga, patronazgo de</i>	<i>BAHP.N.LG 5011 apir27</i>
1633	<i>Santa Maria de Alboniga</i>	<i>BFA. K. 738/18 1b</i>
1645	<i>Alboniga, iglesia de</i>	<i>BFA. Bust 201/48 108</i>
1696	<i>Alboniga, iglesia de</i>	<i>BUA 1560. Libro de cuentas 25</i>
1718	<i>Santa Maria. iglesia parroquial de</i>	<i>BFA. K. 3631/5 31</i>
1754-57	<i>Santa Mª de Alboniga, iglesia de</i>	<i>BFA. K. 1575/18 73</i>
1827	<i>Santa Maria de Alboniga, iglesia de</i>	<i>BEHA A-79/10 3</i>
1837	<i>Alboniga, iglesia de</i>	<i>BEHA A-758/2-53-0</i>
1895	<i>Alboniga, Nuestra Señora de</i>	<i>BAHP.N.BL 7550 91</i>
1895	<i>Alboniga, Santa Maria de</i>	<i>BAHP.N.BL 7550 326</i>

1012 Bibl. Real Acad. Hist. Col. Salazar: M-4, fol. 100 in Aguirre, Sabino (1986); 296-297

1013 1493. VEKA. R.R. Ejec. L54/7 (SM); 1b.

1014 1952. BEHA. A-79/10; 8.

1898	<i>Nuestra Sra de Alboniga, parroquia de</i>	BAHP.N.BL 8194 7b
1903	<i>Nuestra Señora de Alboniga</i>	BAHP.N.BL 8574 186b

Almikako zelaia

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Almikako** eliza eta **Aingeruarda** ermitaren artean zabaltzen den zelaia. Jabetza Erregistroan Almikako elizaren ondasun bezala agertzen da,

“la parroquia de Alboniga se halla en posesion a titulo de dueña de esta finca sin que pueda hacerse constar el nombre de la persona o corporacion de quien se hubieran adquirido ni el tiempo que la iglesia lleva de posesion, no existiendo titulo escrito de la pertenencia” ¹⁰¹⁵

Bere mugak hauexek dira: **Almikanagusi** eta bere lurra iparretik, Eliza ekialdetik, **Aingeruarda** ermita mendebaldetik eta **Landape** etxea eta bere lurra hegoaldetik.

Gaur egun, udalaren jabetzakoa da.

Ahozkoa: **“Almikeko selaizé”** 069

Idatzizkoa:

1896	<i>Campa de la fabr. de Ntra Sra de Alboniga</i>	BAHP.N.BL 7552 85
1889-1890	<i>Campa llamada de Alboniga</i>	BUA 1314/7bis. Escuela rural 1b
1910	<i>Campa</i>	BUA 866. Fincas rústicas
1910	<i>Campa</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1945	<i>Campa de Virgen de Alboniga</i>	GJE fk:1377 L19;83
1952	<i>Campa de Alboniga</i>	BEHA A-79/10 8

Almikanagusi (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ahozko aldaerari eman zaio nagusitasuna fitxa buruan jartzeko. Ik. **Almikatu** baserria eta **Almika** auzoa.

Almikanagusi baserria, 1979.

Oharrak: Auzoko baserri historikoetakoa.

Ahozkoa: **“Almikenagosi”** 065, 069, 070

Idatzizkoa:

1576	<i>Alboniga, casa de</i>	BFA. K. 3174/6
1577-78	<i>Juan de Alboniga, casa de</i>	BFA. K. 3174/6 160-165b
1578	<i>Alboniga, casas de</i>	VEKA R.R. Ejec. C2497 47
1617	<i>Alboniga, caseria de</i>	BUA 972/1. Escrituras censales 12
1629	<i>Alboniga, casas</i>	BUA 928. Mojonera. 1749 32-32b
1629	<i>Alboniga, casas</i>	VEKA S.V. C1086 157b-165
1644	<i>Alboniga, cas.</i>	BFA. Bust 200/242 10
1645	<i>Alboniga, cassa y caseria de</i>	BFA. Bust 201/42 94
1650	<i>Alvoniga, cassa y casseria de</i>	BEHA A-78/6-6
1682	<i>Alboniga, cassa de</i>	BUA AL. 1680-1710 31b-34b
1701	<i>Alboniga, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 235b-237
1702	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 275-281b
1703	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 320-325b
1704	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BFA. Fg.
1704	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 345-348b
1729	<i>Alboniga Mayor, cas.</i>	BFA. K. 3174/6 185b
1745-46	<i>Alboniga Mayor, cas.</i>	BFA. Fg.
1762	<i>Alboniga andia, cas.</i>	BEHA A-81/13-23 1
1775-1831	<i>Alboniga maior, cas.</i>	BUA 915. Hipotecas. 1775 29
1787	<i>Alboniga, Alboniga maior, cas.</i>	BFA. Bust 675/3 1
1791	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BEHA A-78/4-1 1-1b
1796	<i>Alboniga maior, cas.</i>	BFA. Fg.
1808	<i>Alboniga Maior, cas.</i>	BUA 948/1. Reden. censos e hip. 32
1809	<i>Alboniga Maior, cas.</i>	BEHA A-60/43-1 15b
1809	<i>Alboniga maior, cas.</i>	BUA 1561. Cuentas 60b-61
1825	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1844	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BUA 913/2. Actas de concil. 61b
1846	<i>Alboniga maior, caseria de</i>	BEHA A-758/2-53-0
1847	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BFA. Bust 261/2 5b
1847-74	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BUA 5
1848-1852	<i>Alboniga Mayor, cas.</i>	BUA 912/2. Juic. verb. 106b
1850	<i>Alboniga maior, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1854	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BUA 946. Ced. vec.
1857	<i>Alboniga Mayor, cas.</i>	BUA Padron 1851(3) 85b
1859	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BUA 5. Nuevo Nomenclator
1860	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BUA 5. Rotul. de calles (1860)
1889-1891	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BUA 1314/7bis. Escuela rural 9
1895	<i>Alboniga-mayor, cas.</i>	BAHP.N.BL 7550 352
1896	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BAHP.N.BL 7552 85
1897	<i>Alboniga-mayor, cas.</i>	BAHP.N.BL 8183 742
1897-98	<i>Alboniga-mayor, cas.</i>	BUA 10. Nomencl. 1897-98
1899	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BAHP.N.BL 8297 1121b
1910	<i>Alboniga Mayor, cas.</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1922	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/2
1938	<i>Alboniga mayor, cas.</i>	BUA 1685. Fich. sanit.
1938-39	<i>Alboniga, cas.</i>	BUA 1240/10. Trigos 30b
1945	<i>Alboniga-mayor, caseria</i>	GJE fk:1171 L16:153

Almikape (parajea)

Kokapena: Zehaztu gabe

Ohar ling.: Ik. **Almika** auzoa.

Idatzizkoa:

1895	<i>Solobiribil almonicape, her.</i>	BAHP.N.BL 7550 352b
1895	<i>Solobiribil almoricape, her.</i>	BAHP.N.BL 7550 520b

Almikatxu baserria, 1979.

Almikatxu (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Baserriaren izenak, auzoarenak edo parajearenak ez bezala, idatziz, ez du aldaketarik izan; *Alboniga* mantendu da beti. Salbuespenak, 1787ko *Albinkatxu* izena eta gaur egungo *Almiketxu* (1974an ere ageri dena) dira. Ik. **Almika** auzoa.

Oharrak: Auzoko baserri historikoetakoa

Ahozkoa: **“Almikétzu”** 069

Idatzizkoa:

1629	<i>Alboniga, la otra de</i>	<i>BUA 928. Mojonera. 1749 157b</i>
1629	<i>Alboniga, casas</i>	<i>VEKA S.V. C1086 157b-165</i>
1629	<i>Alboniga, casas</i>	<i>BUA 928. Mojonera. 1749 32-32b</i>
1682	<i>Alboniga, la casa menor de</i>	<i>BUA AL. 1680-1710 31b-34b</i>
1701	<i>Alboniga, cassa menor de</i>	<i>BUA AL. 1680-1710 235b-237</i>
1702	<i>Alboniga menor, cas.</i>	<i>BUA AL. 1680-1710 275-281b</i>
1703	<i>Alboniga menor, cas.</i>	<i>BUA AL. 1680-1710 320-325b</i>
1704	<i>Alboniga menor, cas.</i>	<i>BFA. Fg.</i>
1729	<i>Alboniga Menor, cas.</i>	<i>BFA. K. 3174/6 185b</i>
1745-46	<i>Alboniga Menor, cas.</i>	<i>BFA. Fg.</i>
1762	<i>Alboniga chicarra, casa de</i>	<i>BEHA A-81/13-23 1</i>
1775-1831	<i>Alboniga menor, caseria de</i>	<i>BUA 915. Hipotecas. 1775 29</i>
1787	<i>Albincachu, cas.</i>	<i>BFA. Bust 675/3 9</i>
1791	<i>Alboniga menor, cas.</i>	<i>BEHA A-78/4-1 1-1b</i>
1809	<i>Alboniga Menor, cas.</i>	<i>BEHA A-60/43-1 15b</i>

1809	<i>Alboniga menor, cas.</i>	BUA 1561. Cuentas 60b-61
1825	<i>Alboniga menor, cas.</i>	BEHA A-078/4-1
1846	<i>Alboniga menor, caseria de</i>	BEHA A-758/2-53-0
1847	<i>Alboniga menor, casa caseria de</i>	BFA. Bust 261/2 5b
1847-74	<i>Alboniga menor, cas.</i>	BUA 5
1850	<i>Alboniga menor, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1854	<i>Alboniga menor, Almiquechu, cas.</i>	BUA 946. Ced. vec.
1857	<i>Alboniga Menor, cas.</i>	BUA Padron 1851(3) 87
1859	<i>Almichu, cas.</i>	BUA 5. Nuevo Nomenclator
1860	<i>Alboniga menor, cas.</i>	BUA 5. Rotul. de calles (1860)
1895	<i>Alboniga menor, cas.</i>	BAHP.N.BL 7550 352b
1897-98	<i>Alboniga-menor, cas.</i>	BUA 10. Nomencl.1897-98
1899	<i>Alboniga menor, cas.</i>	BAHP.N.BL 8297 1121
1899	<i>Alboniga chiquia o Almoiquechu, cas.</i>	BAHP.N.BL 8297 1138
1910	<i>Alboniga menor, cas.</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1922	<i>Alboniga Menor, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/2
1934	<i>Alboniga Menor, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/76
1938	<i>Alboniga menor, cas.</i>	BUA 1685. Fich. sanit.
1944	<i>Alboniga menor, cas.</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1946	<i>Alboniga-menor, casa caseria de</i>	GJE fk:1434 L20;1
1974	<i>Almiketxu, cas.</i>	BUA 106/1. Arrend. prop. mun. 19

Andabide (basoa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Txindurtza** baserriaren behealdean. **San Andres** auzotik **Almikako** elizarako bidearen erreferentzia egiten du leku-izen honek.

Ahozkoa: “**Andabidé**” 064

Idatzizkoa:

1944 *Andabide, heredad* BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5

Araneko esparrua (basoa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Iruarrieta** baserriaren behealdean, *Elizbideko* edo **Berdantzako erreka**ko ur-tegiaren hegoaldean.

Ahozkoa: “**Areneko esparrué**” 070

Idatzizkoa:

1897 *Areneko-esparrua, campa* BAHP.N.BL 8183 743
 1910 *Areneco esparrua, viñedo* BUA 1032. Fincas rústicas
 1910 *Areneco-esparrua, heredad* BUA 866. Fincas rústicas
 1934 *Areneco-esparrue, heredad* BFA. E. KZ. C/76

Areztitxu (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: Aldaeren artean, idatzizko zaharrena eta ahozkoa izan dira kontuan *Areztitxu* aldaeraren alde egiteko fitxa bururako.

Oharrak: **Zubitxueta** errekaaren sorburuan, **Landatxu** azpian; **Bonbillarte** baserritik **Etxebarriagara** doan bidean.

Ahozkoa: “**Aréstitzu**” 068

Idatzizkoa:

1835	<i>Aristichu, término de</i>	<i>BUA 39/3. Enajen. y conc.</i>
1910	<i>Arestie, monte calvo</i>	<i>BUA 1032. Fincas rústicas</i>
1910	<i>Aresti, heredad</i>	<i>BUA 866. Fincas rústicas</i>
1944	<i>Aresti, heredad</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>

Artieta (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: ‘Arte’ + -eta. Leku-atzizkiaren aurreko bokala disimilatu egin da, oinarriko erdiko bokala itxita (-ee- > -ie-). Ostean, bokalez amaitutako izenetan -eta > -ta bilakatu da.

Arteeta > Artieta > *Artita*Oharrak: **Aingeruarda** ermitako atzealdean.Ahozkoa: “**Artíta**” 064, 069**Artikaburu** (basoa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: ‘Artika’ + ‘buru’. Bokal itxiak ondoko silabako bokal irekia itxi egin du, asimilazioz: -a > -e. Ik. **Artika** auzoa.

Artikaburu > *Artikeburu*Oharrak: **Bonbillarte** baserriaren behealdean.Ahozkoa: “**Artikeburú**” 063

Idatzizkoa:

1944	<i>Articaburu, heredad</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>
------	----------------------------	----------------------------------

Astalarre (basoa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: *Astalarre* izenaren alde egin da fitxa bururako. Azkuek argira ematen duenez, gari artean hazten den gardu latzari esaten zaio. Kontsonantez bukatzen diren izenetan gertatzen den moduan, -e paragogikoa ageri du.

Oharrak: **Iruarrieta** baserria eta ur-biltegiaren artean.Ahozkoa: “**Astalarré**” 061, 067“**Astelarré**” 062

Idatzizkoa:

1829	<i>Artalarraga, parage titulado</i>	<i>BFA. Bust 684/016 10</i>
1895	<i>Astelarra, heredad</i>	<i>BAHP.N.BL 7550 352</i>
1897	<i>Astasarra, heredad</i>	<i>BAHP.N.BL 8183 743</i>
1910	<i>Astazarra, heredad</i>	<i>BUA 1032. Fincas rústicas</i>
1910	<i>Artolarra, heredad</i>	<i>BUA 866. Fincas rústicas</i>
1944	<i>Astelarra, heredad</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>
1944	<i>Astalarre, heredad</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>
1981	<i>Astelarra, heredad</i>	<i>GJE fk: 11163 L126;155</i>

Astalarrepe (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Ohar ling.: Ik. Almika auzoko **Astalarre**.Oharrak: **Iruarrieta** baserriaren behealdean, *Elizbideko* edo **Berdantzako erreka**ren ondoan.

Idatzizkoa:

1897	<i>Astelarrape, jaro</i>	<i>BAHP.N.BL 8183 743</i>
1910	<i>Astelarrape, heredad</i>	<i>BUA 866. Fincas rústicas</i>
1910	<i>Astelarrape, monte calvo</i>	<i>BUA 1032. Fincas rústicas</i>
1944	<i>Astelarrarape, heredad</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>
1974	<i>Astelarrape, heredad</i>	<i>GJE fk:7779 L81;109</i>

Atakuko soloa

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Ohar ling.: Frikari belare ahoskabea, -j-, sarritan egokitu egiten da, eta -k- herskari bilakatzen da. Ik. Demiku auzoan **Josene** saila edo Mañu auzoan **Joseandiane**.Atajuko soloa > *Atakuko solue*Oharrak: **Sabinetxeren** ekialdean. Leku-izen honek, Bermeotik **Almikarako** bidean, **Ga-lartzaneko** etxearen atzealdetik egiten den laburbidearen erreferentzia egiten du.Ahozkoa: “**Atakuko solué**” 061**Atrebido** (basoa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (D-4)

Oharrak: **Urkamendi** baserriaren behealdean, bere hego-ekialdetik.Ahozkoa: “**Atrebído**” 063**Bakereseana** (soloa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Oharrak: **Sabinetxeren** behetik, **Aranondorantz**.Ahozkoa: “**Bakerésina**” 061**Basonagusi** (beresia)

Kokapena: Zehaztu gabe

Oharrak: **Txindurtza** baserriari lotutako saila.

Idatzizkoa:

1729	<i>Vasonagosi, jaral</i>	<i>BFA. K. 3174/6 7</i>
------	--------------------------	-------------------------

Batxifonda (etxea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Ohar ling.: ‘Batxi’ + ‘fonda’. Batxi, Bautistaren izenaren txikigarria da.

Oharrak: **Bidartemotzene** baserriaren hegoaldean.

Ahozkoa: “**Batzifóna**” 069

Beresi (beresia)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Oharrak: **Kalenetik San Andresko** edo **Berdantzako errekarantz, Udaetxe** baserriaren hegoaldean.

Ahozkoa: “**Beresí**” 062

Bidartemotzene (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Ohar ling.: Baserri honek dituen izen biak, *Bidarte* eta *Motzene*, mantentzea erabaki da fitxa bururako, banaka eta batera ere agertzen direlako; baita ahoz ere, nahiz eta hiz-tunak idazkietako forma izan gogoan, gaztelaniazko azentu eta guzti, irakurtzen balego legez. Idatziz artikuludun genitibo marka da jaso dena, salbuespenen batekin; ahoz, berriz, bokal paragogikoduna da jaso izan dena.

Oharrak: XVIII. mendearen hasierakoa da aurkitutako bere lehen aipamen segurua. Hala ere, berau izan daiteke (edo **Kalene**), Udaleko Akta Liburuetan, 1701etik 1704ra egin ziren ordaintze banaketetan agertzen den *Lorenzo Muxikakoaren etxea*. Ez da, hortaz, au-zoko baserri historikoen artean sar daitekeenetarikoa.

Ahozkoa: “**Motzené**” 061, 069

“**Motzané**” 050, 062

“**Bidarte motzéna**” 063

Idatzizkoa:

1726	<i>Vidarte, cas.</i>	BFA. K. 127/7
1727	<i>Vidarte, casa de</i>	BUA 910. Escrituras de censos 82
1745	<i>Vidarte, caseria de</i>	BFA. K. 124/17 4,6
1745-46	<i>Vidarte, cas.</i>	BFA. Fg.
1751	<i>Mozena, casa llamada</i>	BEHA A-73/1-34
1752	<i>Vidarte, cas.</i>	BFA. K. 124/17
1755	<i>Vidarte Mocena, casa de</i>	BUA 1150/1. Culto y Clero 275b
1758	<i>Mocena, cas.</i>	BFA. K. 1018/3 128
1763	<i>Motsena, cas.</i>	BUA 39/1. Enajen. y conc.
1764	<i>Mozena, caseria de</i>	BEHA A-81/14-19 77
1775	<i>Mocena, cas.</i>	BUA 949/7. Caminos, puentes... 37,39
1775-1831	<i>Mochena, cas.</i>	BUA 915. Hipotecas. 1775 79b
1775-1831	<i>Vidarte Mozena, cas.</i>	BUA 915. Hipotecas. 1775 71
1775-1831	<i>Bidarte Mocena, cas.</i>	BUA 915. Hipotecas. 1775 46
1776	<i>Mochena, caseria de</i>	BEHA A-81/13-1 10
1786	<i>Vidarte, cas.</i>	BUA 949/7. Caminos, puentes... 61
1791	<i>Mozena, cas.</i>	BEHA A-78/4-1 1-1b
1792	<i>Vidarte Mocena, Bidarte, caseria</i>	BUA 948/1. Reden. censos e hip.
1793	<i>Mocena, cas.</i>	BFA. Bust 366/2 19b
1794	<i>Bidarte Mocena, casa titulada</i>	BUA 948/1. Reden. censos e hip. 23b
1796	<i>Mocena, cas.</i>	BFA. Fg.
1800	<i>Mochena, cas.</i>	BEHA A-72/33
1803	<i>Mocena, cas.</i>	BEHA A-79/10 4
1804	<i>Mocena, cas.</i>	BEHA A-700/10-2
1808	<i>Mochena, Mossena, cas.</i>	BUA 1599. Cofradia del S. S. 1, 5

1825	<i>Mocena, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1827	<i>Motzena, cas.</i>	BEHA A-79/10 3
1828	<i>Motzena, cas.</i>	BEHA A-64/12-6 10b, 11b, 51
1828	<i>Moscena, cas.</i>	BEHA A-64/12-6 21b
1834	<i>Mosena, cas.</i>	BFA. Bust 235/4 13
1836	<i>Mochena, cas.</i>	BUA 37/3. Gubernativo 71
1836	<i>Mochena, cas.</i>	BFA. Bust 495/84
1839	<i>Musena, cas.</i>	BUA 1313/4. Contribución 1b
1846	<i>Motzena, casa de</i>	BEHA A-758/2-53-0
1847-74	<i>Mochena, cas.</i>	BUA 5
1850	<i>Motzena, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1854	<i>Motzena, cas.</i>	BUA 946. Ced. vec.
1857	<i>Mochena, cas.</i>	BUA Padron 1851(3) 87b
1859	<i>Mocena, cas.</i>	BUA 5. Nuevo Nomenclator
1860	<i>Motsena, cas.</i>	BUA 5. Rotul. de calles (1860)
1872	<i>Mochena, cas.</i>	BUA 256/8 1b
1897-98	<i>Motzena, cas.</i>	BUA 10. Nomencl. 1897-98
1910	<i>Bidarte-mochena, cas.</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1922	<i>Bidarte-Motzena, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/2
1934	<i>Bidarte-Motzena, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/76
1938	<i>Mochene, cas.</i>	BUA 1685. Fich. sanit.
1942	<i>Vidarte-motzena, caseria</i>	GJE fk: 679 L10;1

Bidarteburu (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Oharrak: **Bidartemotzene** baserriaren ondoan, bidearen beste aldean, mendebaldetik.

Ahozkoa: **“Bidartebúru”** 063

Idatzizkoa:

1942	<i>Vidarburu, heredad</i>	GJE fk: 679 L10;1
1944	<i>Vidarte-buru, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5

Bonbillarte (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: Aldaera zahar bi dauden arren, zaharrena *Bonbillarte* da. Aldaera hau maiztasun handiagoz jaso da, eta gaur egun ere horixe jaso da.

Oharrak: Auzoko baserri historikoetakoa. Astui familiakoena, etenik gabe, XVII. mendetik gutxienez, gaur arte.

Baserri honek 1750eko apirilaren 5eko gauean su hartu zuen:

“*Petición al alcalde. 5 de abril de 1750, se les quemó la casa.*”¹⁰¹⁶

“*La noche del día 5 de abril por caso fortuito se quemó la casa. La intentan reedificar*”¹⁰¹⁷

“(…) *sitio quemado de la cassa de Bombillarte*”¹⁰¹⁸

1698ko agirian, garai haietan ohikoa zen jokabide baten lekukotasuna azaltzen da; norbaitek besteren baten baserrian abere bat edo gehiago haztea, alegia: J. Bautista Longakok “*Bonbollarten*” hazten zeuzkan abelburuak eman zituen bere testamentuan¹⁰¹⁹.

1016 1750. BEHA. A-72/33

1017 1750. BFA. Bust. 368/48.

1018 1750. BUA. 915. Hipotecas. 1775; 12.

1019 BEHA. A-72/33.

Bonbillarte baserria, 1981.

Ahozkoa: **“Bonbillárte”** 066, 068, 075, 078
 “Bónbillarte” 069, 090

Idatzizkoa:

1644	<i>Bombilarte, cas.</i>	BEHA A-82/9-3 20b
1655	<i>Bonbillarte, cas.</i>	BEHA A-82/9-3 3
1659	<i>Bonbollart, cas.</i>	BFA. K. 447/2 16
1682	<i>Bobollarte, cas.</i>	BFA. K. 377/8 96
1682	<i>Bonbollarte, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 31b-34b
1695	<i>Bonbollarte, cas.</i>	BEHA A-72/33
1698	<i>Bonbollarte, cas.</i>	BEHA A-72/33
1701	<i>Bonbollarte, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 235b-237
1702	<i>Bonbollarte, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 275-281b
1703	<i>Bonbollarte, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 320-325b
1704	<i>Bonbilarte, cas.</i>	BFA. Fg.
1704	<i>Bonbollarte, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 345-348b
1726	<i>Bonbilarte, caseria de</i>	BEHA A-81/13-13 2
1729	<i>Bonvillarte, cas.</i>	BFA. K. 3174/6 185b
1740	<i>Bonbollarte, casa de</i>	BFA. K. 377/8 96
1744	<i>Bonbilarte, Vombillarte, cas.</i>	BEHA A-62/44-3 19b,31
1745-46	<i>Gonbilarte, cas.</i>	BFA. Fg.
1750	<i>Bonbilarte, casa de</i>	BFA. Bust 368/48
1750	<i>Bonbilarte, casa de</i>	BEHA A-72/33
1760	<i>Bonbilarte, Bonbillarte, Bonbillart, cas.</i>	BUA 915. Ermita de S. Andres 65, 73,
1775-1831	<i>Bonbillarte, cassa de</i>	BUA 915. Hipotecas. 1775 2
1791	<i>Bonbilarte, cas.</i>	BEHA A-78/4-1 1, 1b
1793	<i>Bonbillarte, caseria de</i>	BFA. Bust 366/2 8
1795	<i>Bonbillarte, cas.</i>	BEHA A-62/44-3
1796	<i>Bombilartte, cas.</i>	BFA. Fg.
1800	<i>Bombillarte, cas.</i>	BEHA A-72/33

1801	<i>Bonvilarte, cas.</i>	BFA. Bust 203/114 71b
1803	<i>Bombillarte, caseria de</i>	BEHA 9-79/22-1 136b
1804	<i>Bombillarte, caseria de</i>	BEHA A-60/43-1 1
1809	<i>Vonbillarte, cas.</i>	BUA 1561. Cuentas 60b-61
1824	<i>Bombillarte, cas.</i>	BEHA A-72/32
1825	<i>Bombillarte, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1834	<i>Bombillarte, cas.</i>	BFA. Bust 235/4 13
1844	<i>Bombillarte, cas.</i>	BUA 913/2. Actas de concil. 65b
1846	<i>Bombillarte, caseria de</i>	BEHA A-82/9-3 o.s.
1846	<i>Bombillarte, cas.</i>	BEHA A-758/2-53-0
1847-74	<i>Bonvillarte, cas.</i>	BUA 5
1848-1852	<i>Bombillarte, cas.</i>	BUA 912/2. Juic. verb. 75
1850	<i>Bombillarte, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1854	<i>Bombillarte, cas.</i>	BUA 946. Ced. vec.
1857	<i>Bombillarte, cas.</i>	BUA Padron 1851(3) 86b
1859	<i>Bombillarte, cas.</i>	BUA 5. Nuevo Nomenclator
1860	<i>Bombillarte, cas.</i>	BUA 5. Rotul. de calles (1860)
1897-98	<i>Bombillarte, cas.</i>	BUA 10. Nomencl. 1897-98
1901	<i>Bombillarte, cas.</i>	BAHP.N.BL 8570 209
1910	<i>Bombillarte, cas.</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1922	<i>Bombillarte, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/2
1934	<i>Bombillarte, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/76
1938	<i>Bombillarte, cas.</i>	BUA 1685. Fich. sanit.
1938-39	<i>Gunvillarte, cas.</i>	BUA 1240/10. Trigos 30b
1961	<i>Bombillarte, cas.</i>	BUA 199bis/1-5 6
1985	<i>Bombillarte, caseria llamada</i>	GJE fk; 12538 L149-163

Bonbillarte (paraje)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: Ik. Almikako **Bonbillarte** (baserria).

Oharrak: **Bonbillarte** baserriaren ingurua.

Ahozkoa: “**Bonbillárte**” 066, 068
 “**Bónbillarte**” 069

Idatzizkoa:

1701	<i>Bonbillarte, castañal en el term. de</i>	BUA 922. Extracc. de castaña; 143b
1701	<i>Boncollarte, castañal en</i>	BUA AL. 1680-1710; 252b
1793	<i>Bombillarte, jaro del term. de</i>	BFA. Bust 366/002; 11

Bonbillartealde (basoa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: Ik. Almika auzoko **Bonbillarte** (baserria).

Oharrak: **Zubitxueta** erreken hegoaldeko hegala.

Ahozkoa: “**Bonbillarteálde**” 063
 “**Etzebarriabásue**” 063
 “**Etzebarriabáso**” 068

Idatzizkoa:

1895	<i>Bonbillarte alde, jaral</i>	BAHP.N.BL 7550 353b
1910	<i>Bombillarte-alde, heredad</i>	BUA 1435. Fincas rústicas
1944	<i>Bombillarte-alde, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5

Buenabista (sola)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Oharrak: **Bonbillarte** baserriaren goialdean, mendebaldetik.Ahozkoa: “*Buenabista*” 068**Erromadea** (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Oharrak: **Etxebarriaga** baserriaren goialdean, **Urkamendi** azpitik.Ahozkoa: “*Erdiko erromadié*” 063“*Beko erromadié*” 063“*Goiko erromadié*” 063**Esparru** (sola)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Agirretxu** baserriaren behealdean, **Elizbide** eta **Andabide** azpitik, **Iturrizarre-rantz**.Ahozkoa: “*Esparrú*” 068**Etxebarriaga** (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: ‘etxe’ + ‘barri’ + -aga. Hasiera hasieratik, *Etxabarriaga* eta *Etxebarriaga* (edo *Etxebarria* eta *Etxabarria*) aldaerak jaso izan dira. XVIII. mendearen erditik aurrera, *Etxebarriaga* (edo *Etxebarria*) baino ez da jaso. Antzinako arau baten arabera, hitz elkar-ketan zein eratorpenean, lehenengo osagaia silaba bikoa bada eta bukaerako bokala erdi-koa bada, bokal hori ireki egiten da: esate baterako, ‘etxe’ + ‘buru’ > Etxaburu (gaur egun generikoa etxeburu da; Etxaburu, ordea, abizena da), edo ‘arte’ + -di > Artadi. Horrela, ‘etxe’ + ‘barri’ > Etxabarri (Mitxelena, *FHV*, 1990, 126).

Beste alde batetik, bokal arteko -g-, belare ahostuna galdu da:

Etxebarriaga > *Etxebarria*

Epentesia txertatu da -i- bokal itxiaren eta -aga leku-atzizkiaren aurrean, hiatoa apurtzeko.

Etxebarria > *Etxebarri3a*

Oharrak: Auzoko baserri historikoetakoa. XX. mendera arte Zulueta familiakoa izan da. 1800ean, su hartu zuen etxeak:

“*Incendio de la caseria de Echevarriaga. Se solicita ayuda para su reedificacion. Se conceden 600 reales, como de costumbre*”¹⁰²⁰

Ahozkoa: “*Etxebarri3a*” 063, 069, 080, 083, 086, 090

Idatzizkoa:

1628-1797	<i>Echebarriaga, casa caseria de</i>	<i>BUA 1150/1. Culto y Clero 261</i>
1669	<i>Echavarria, casa de</i>	<i>BEHA A-61/10-3 6 8</i>
1669	<i>Hechevarria, cas.</i>	<i>BEHA A-71/32</i>

1682	<i>Juan de Zuloeta, , cas. de</i>	BUA AL. 1680-1710 31b-34b
1700	<i>Echavarria, cas.</i>	BEHA A-72/33
1702	<i>Juan de Zuloeta, casa de</i>	BUA AL. 1680-1710 275-281b
1703	<i>Juan de Echavarria casa de</i>	BUA AL. 1680-1710 320-325b
1704	<i>Juan de Echavarria casa de</i>	BUA AL. 1680-1710 345-348b
1704	<i>Echabarria, cas.</i>	BFA. Fg.
1729	<i>Echabarriaga, cas.</i>	BFA. K. 3174/6 185b
1729	<i>Echabarria, jaral de</i>	BFA. K. 3174/6 186
1729	<i>Echabarria, cas.</i>	BFA. K. 3174/6 185b
1745-46	<i>Echavarria, cas.</i>	BFA. Fg.
1746	<i>Echeuarria, cassa y caseria de</i>	BFA. K. 1042/22 8
1747	<i>Ecevarriaga, caseria de</i>	BEHA A-81/14-16 3
1747	<i>Echevarriaga, caseria de</i>	BEHA A-81/13-1 9
1748	<i>Echavarriaga, cas.</i>	BEHA A-82/9-3 46b
1751	<i>Echebarriaga, caseria</i>	BUA 1150/1. Culto y Clero
1754-57	<i>Echauarria, caseria de</i>	BFA. K. 1575/18 88
1759	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BFA. Bust 133/27
1762	<i>Echevarriaga, casa de</i>	BEHA A-81/13-23 1
1764	<i>Echavarriaga, cas.</i>	BFA. K. 3561/10 54
1775-1831	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA 915. Hipotecas. 1775 19
1791	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BEHA A-78/4-1 1-1b
1793	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BFA. Bust 366/2 19b
1796	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BFA. Fg.
1797	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA AL. 1786-1806 177b
1800	<i>Echebarriaga, casa nombrada</i>	BFA. Bust 294/5 1, 26
1800	<i>Echevarriaga, caseria de</i>	BUA 1136. Libr. y recibos 16
1805	<i>Echebarrialde, cas.</i>	BFA. K. 917/4 1, 3
1809	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA 1561. Cuentas 60b-61
1817	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA 1599. Cofradia del S. S. 11b...
1825	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1843	<i>Echebarriaga, cas.</i>	BUA 913/2. Actas de concil. 1
1845	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BEHA A-82/9-3 o.s.
1846	<i>Echebarri, caseria de</i>	BEHA A-758/2-53-0
1847-74	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA 5
1848	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA 915/1. Juic. verbales 126
1850	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1854	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA 946. Ced. vec.
1857	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA Padron 1851(3) 86
1859	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA 5. Nuevo Nomenclator
1860	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA 5. Rotul. de calles (1860)
1894	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BAHP.N.BL 7549 1107b
1895	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BAHP.N.BL 7550 520b
1896	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BAHP.N.BL 7552 287b
1897-98	<i>Echevarriaga, cas.</i>	BUA 10. Nomencl. 1897-98
1901	<i>Echebarriaga</i>	BAHP.N.BL 8570 209
1903	<i>Echebarri, cas.</i>	BAHP.N.BL 8575 1121
1922	<i>Echebarri, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/2
1934	<i>Echebarriaga, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/76
1938	<i>Echevarriaga, cas.</i>	GJE fk:1726 L23;249
1938	<i>Echevarri, cas.</i>	GJE fk:1724 L23;223
1938	<i>Echevarria, cas.</i>	BUA 1685. Fich. sanit.

Etxebarriagalde (basoa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: Ik. Almikako **Etxebarriaga** (baserria).

Oharrak: **Etxebarriaga** baserriaren hego-mendebalean.

Ahozkoa: **“Etxebarrizálde”** 063

Galartzane etxea, 1979.

Etxebarrisolo (soloa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Iuarrieta** baserriaren ekialdean, errepidearen behetik.Ahozkoa: **“Etxebarrisólo”** 067**Galartzane** (etxea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Ohar ling.: Ozen ostean, nahiz eta salbuespenak egon, badago frikariak afrikari bihurtzeko joera: lk. Sartzailleku: *Sarsalleku* > *Sartzalleku*. Horrela, *Galarza* > *Galartza*.Oharrak: **Almikaondon**, Almikarako errepide ondoan. Etxearen izena *Almikaondo* izan arren, jabearen abizenetik eratorritako *Galartzane* da zabalduena (Matias Galarza eta bere loba Petra Larrauri Galarza). *Sarria* izena ere Matias Galarzaren ama, Paula Goikoe-txea Sarriaren abizenetik eratorria da.Ahozkoa: **“Galártzane”** 061**“Galártzene”** 069**“Galársane”** 084

Idatzizkoa:

1897-98	<i>Sarria, casa</i>	<i>BUA 10. Nomencl.1897-98</i>
1901	<i>Almicocondo, casa</i>	<i>BAHP.N.BL 8570 637</i>
1908	<i>Almikaondo, casa de los llam. de puesto</i>	<i>GJE fk:2296 L30;15</i>
1910	<i>Sarria, cas.</i>	<i>BUA 1435. Fincas rústicas</i>
1922	<i>Avicondo, cas.</i>	<i>BFA. E. KZ. C/2</i>
1923	<i>Abicondo ó Galarcena, casa</i>	<i>BUA 404. Fincas Rusticas</i>
1925	<i>Galarcena, cas.</i>	<i>BFA. E. KZ. C/21</i>
1934	<i>Almicocondo, cas.</i>	<i>BFA. E. KZ. C/76</i>

1938	<i>Galarza, cas.</i>	<i>BUA 1685. Fich. sanit.</i>
1944	<i>Almicaondo, cas.</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>

Gaztañandia (beresia)

Kokapena: Zehaztu gabe

Oharrak: **Txindurtza** baserriari lotutako beresia.

Idatzizkoa:

1729	<i>Castañaandia, jaral</i>	<i>BFA. K. 3174/6 20b</i>
------	----------------------------	---------------------------

Gernikasolo

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: /i/ bokal itxiak, asimilazioz, bokal irekia itxi egin du (-a > -e):

*Gernikasolo > Gernikesolo*Oharrak: **Agirretxu** baserriaren behealdean, **Artiketxerantz**.Ahozkoa: “**Gernikesólo**” 069**Goiko atxea** (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: ‘Goiko’ + ‘(h)atx’. Kontuan izan behar da gaur egun hiztun askorentzat ‘(h)atx osagaiak berezkoa duela bukaerako -a. Beraz, artikulua lotzean, ondoko bokalak disimilatu egin dira (-ea > -ia), ostean asimilatzeke (-ia > -ie):

*Goiko atxa + -a > Goiko atxea > Goiko atxia > Goiko atxie*Oharrak: **Landatxu** azpian, **Olagortarako** bidean.Ahozkoa: “**Goiko atzié**” 069**Goiko gaztañadi** (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Oharrak: **Urkamendin**, **Etxebarriagara** ematen duen bizkarrean.Ahozkoa: “**Goiko gastañadi**” 063

Idatzizkoa:

1895	<i>Goyena gaztañadi, arbolar</i>	<i>BAHP.N.BL 7550 352b</i>
1895	<i>Goyerengo gaztañadi</i>	<i>BAHP.N.BL 7550 358b</i>
1938	<i>Gastañadi, argomal</i>	<i>GJE fk:1726 L23;249</i>

Ikazulo

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: ‘Ikatz’ + ‘zulo’. Lehenengo osagaiaren kasuan, -i- bokal itxiak hurrengo bokal irekia erdiko bilakatu du gradu bat itxita:

*Ikatz > Iketz*Bigarrenari dagokionez, zulo > zilo bilakatzen da, ume > ime bilakatzen den moduan (Ik. Artika auzoan **Zuloeta** edo Arranotegi auzoan **Akulategi**). Ostean, -i- bokal itxiak albo-kariaren bustidura eragin du (Mitzelena, *FHV*, 1990, 78).*zulo > zilo > zillo*

Osagai biak elkartzean, txistukariek bat egin dute, soinuen antzekotasunak eraginda.

Iketz + zilo > *Ikesillo*

Oharrak: **Etxebarriaga** baserriaren goialdean. Ikatza egiteko tokia izan omen zen.

Ahozkoa: “*Ikesillo*” 063

Iparroaga (gaztainadia)

Kokapena: Zehaztu gabe

Ohar ling.: XVIII. mendean, bada *Iparroaga* izenarekin batera, disimilazioz eratutako *Iparroaga* aldaera (-o + -a > -ua). XX. mendean ere, -aga leku-atzizki gabeko aldaera erakusten duen izen bat: *Iparro-Etxebarriaga alde*. Hori dela eta, Iparroagaren alde egin da fitxa buruan jartzeko.

Oharrak: **Etxebarriaga** baserri inguruan, seguruenik, **Etxebarriagalde** izeneko tokitik gertu, 1910eko aipamenean agertzen den moduan. Honela esaten da 1726ko agirian:

“*castañal en el término de Yparroaga, pegante del castañal de Domingo Beotegui y por el otro del castañal de dho Domingo de Astuy*”¹⁰²¹

Aipatzen den *Domingo de Astuy*, **Bonbillarte** baserriko jabea da. Bestalde, 1910eko eta 1944ko, *Iparroaga*, **Zulueta** baserriari lotutako sailak dira. 1910ekoa, *Iparro-Echevarriaga alde*, **Kafranka** baserriari.

Idatzizkoa:

1726	<i>Yparroaga, castañal</i>	BEHA A-3/2-65
1737	<i>Yparroaga, termino de</i>	BEHA A-741/48-2
1910	<i>Iparroaga, heredad</i>	BUA 866. Fincas rústicas
1910	<i>Iparro-Echevarriaga alde, heredad</i>	BUA 866. Fincas rústicas
1944	<i>Iparroaga, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5

Iruaretxeta (landa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: Fitxa bururako, *Iruaretxeta* izenaren alde egin den arren, idatzizko daturik gabe, oso zaila da esatea leku-izenaren bigarren osagaia zein den: hau da, ‘(h)iru’ + ‘(h)atx’ + -eta edo ‘(h)iru’ + ‘(h)aretx’ + -eta. Hitzun berak ematen dituenek, aldaeratzat har daitezke. Bigarrenak, *Iruatxeta* izenak, bokal arteko dardarkari bakuna galdu du (-r- > Ø), eta ostean, ondoan gelditu diren bokalak -ae- > -a- bihurtu dira:

Iruaretxeta > *Iruaetzeta* > *Iruatzeta*

Oharrak: **Etxebarriaga** baserriaren buruan.

Ahozkoa: “*Iruarétzeta*” 063

 “*Iruátzeta*” 063

Iruarrieta (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: ‘(H)iru’ + ‘(h)arri’ + -eta. Elkarketaren amaierako -i bokal itxiaren ostean, epentesia txertatu da, hiatoa apurtzeko.

Iruarrieta > *Iruarri3eta*

Ahozko bigarren aldaeran, beste epentesi bat dagoela dirudien arren, -u bokal itxiak eragindakoa, kontua da, testuinguru horretako epentesia ez dela jaso Bermeen. Etimologia erratutik hurbilago dago:

Iruarrieta > Irubarrieta

Oharrak: Auzoko baserri historikoetakoa. XVI. mendeko aipamenak, Bermeok, inguruko elizateekin izan zuen auzikoak dira; **Almikako** inguru desberdinak aipatzen dira bertan:

“ (...) Y desde el dho monxon de la dha puente de Aportategui se fue a la calzada de avaxo de la iglesia de Alboniga a donde se dize que estaba un moxon alto de piedra cerca de las casas de Ybarrieta y le vizito y declararon los testigos ser moxon de la dha distincion (...) la carta executoria al qual mando poner dos [?] y azer una cruz con cincel a la parte de la casa de Ybarreta (...) y quedo la casa de Alboniga ynclusa en la jurisdiccion y termino de la anteiglesia y de aqui se fue a la casa de Pedro de Chingurca que declararon los testigos ser la que la executoria y de ella y de la casa de Alboniga y de sus pertenecidos (...) a la parte de la dha anteiglesia (...)” ¹⁰²²

XVIII. mendearen hasieratik agertzen da etxe hau Nardiz jauntxo familiaren loturazko jabetzako legez.

Ahozkoa: **“Iruarrieta”** 061, 065, 066, 069
“Irubarrieta” 069

Idatzizkoa:

1578	<i>Iragorrieta, casa de</i>	VEKA R.R. Ejec. C2497 49
1578	<i>Ybarrieta, casa de</i>	VEKA R.R. Ejec. C2497 47
1578	<i>Zuarrieta, casa de</i>	VEKA R.R. Ejec. C2497 18
1629	<i>Yruarrieta, casa de</i>	BUA 928. Mojenera. 1749 158b
1652	<i>Yruarrieta, casa de</i>	BEHA A-79/7-3 2-5
1682	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 31b-34b
1701	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 235b-237
1702	<i>Yru Arrieta, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 275-281b
1703	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 320-325b
1704	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 345-348b
1704	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BFA. Fg.
1723	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BFA. Bust 234/2 32b
1745-46	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BFA. Fg.
1763-1846	<i>Yru Arrieta, cas.</i>	BUA 39/1. Enajen. y concesiones 1
1764	<i>Yruarrieta, caseria de</i>	BEHA A-81/14-19 77
1775-1831	<i>Yruarrieta, caseria de</i>	BUA 915. Hipotecas. 1775 82
1777	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BFA. Bust 209/26 81
1791	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BEHA A-78/4-1 1-1b
1791	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BFA. K. 3163/6 12
1791	<i>Yribarrieta, casa de</i>	BFA. K. 3163/6 104b
1793	<i>Yruarrieta, casa caseria</i>	BFA. K. 3163/6 12
1796	<i>Ybarrieta, cas.</i>	BFA. Fg.
1803	<i>Yruarrieta, casa llamada</i>	BEHA 9-79/22-1 136b
1804	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BEHA A-700/10-2
1823	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BUA 5. Estad. riqu. terr.
1824	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BFA. Bust 284/5 1b
1825	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1827	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BEHA A-79/10 3
1828	<i>Yruarrieta, casa de</i>	BEHA A-64/12-6 6
1840	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BEHA A-77/3-26-VI
1847-74	<i>Yruarrieta, cas.</i>	BUA 5

1850	<i>Yruarrieta, cas.</i>	<i>BEHA A-78/4-1</i>
1854	<i>Yruarrieta, cas.</i>	<i>BUA 946. Ced. vec.</i>
1857	<i>Yruarrieta, cas.</i>	<i>BUA Padron 1851(3) 88</i>
1859	<i>Yru-arrieta, cas.</i>	<i>BUA 5. Nuevo Nomenclator</i>
1860	<i>Yru-arrieta, cas.</i>	<i>BUA 5. Rotul. de calles (1860)</i>
1895	<i>Iruarrieta, cas.</i>	<i>BAHP.N.BL 7550 520</i>
1897-98	<i>Iruarrieta, cas.</i>	<i>BUA 10. Nomencl. 1897-98</i>
1910	<i>Yru-arrieta, cas.</i>	<i>BUA 1032. Fincas rústicas</i>
1922	<i>Yruarrieta, cas.</i>	<i>BFA. E. KZ. C/2</i>
1934	<i>Yruarrieta, cas.</i>	<i>BFA. E. KZ. C/76</i>
1938	<i>Iruarrieta, cas.</i>	<i>BUA 1685. Fich. sanit.</i>
1981	<i>Iruarrieta, caseria</i>	<i>GJE fk: 11163 L126;155</i>

Iruarrieta (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ik. Almikako **Iruarrieta** (baserria).

Oharrak: **Iruarrieta** baserriaren ingurua.

Ahozkoa: “**Iruarrieta**” 061, 065, 066

Idatzizkoa:

1828	<i>Yrugarrieta, punto de</i>	<i>BEHA A-64/12-6 22</i>
1895	<i>Iruarrieta, heredad</i>	<i>BAHP.N.BL 7550 352</i>
1910	<i>Yruarrieta, heredad</i>	<i>BUA 1032. Fincas rústicas</i>
1944	<i>Iruarrieta, heredad</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>

Iturria (parajea)

Kokapena: Zehaztu gabe

Oharrak: **Almikako Andra Maria** elizaren gaztainadi bat zen antza, **Almikanagusiko** etxeak gozatu ohi zuena eta, hortaz, dagokion ordainketa eskatzen zitzaion:

“ (...) haber pagado a Antonio de Sorabil, escrivano, 2 reales por la escritura que ante el se hizo en razon de unos pies de castaños que estan en el termino de Yturria y asta este año gozo su fruto la cassa de Alvoniga y asi bien pague (...)” ¹⁰²³

Idatzizkoa:

1650	<i>Yturria, termino de</i>	<i>BEHA A-78/6-6</i>
------	----------------------------	----------------------

Iturritxu (parajea)

Kokapena: Zehaztu gabe

Oharrak: Agiriak esaten duenetik, **Txindurtza** baserriaren inguruan:

“ montes y jarales en Aranondo, Chindurzapeco (confinante con regata), otro igual sobre el camino y cabecera de la anterior que se llama Yturrichu ” ¹⁰²⁴

Idatzizkoa:

1856	<i>Yturrichu, monte y jaral</i>	<i>BFA. Bust 254/4 12b</i>
------	---------------------------------	----------------------------

1023 BEHA. A-78/6-6.

1024 BFA. Bust. 254/4; 12b.

Iturrizarregane (soloa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ik. Sare Hidrografiko atalean **Iturrizarre** (erreka).Oharrak: **Iturrizarre** errekaen sorburuan.Ahozkoa: **“Itzuzarregáne”** 069**Juramentu** (soloa)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: Idatziz jaso den *Jurementu* izenaren aurrean, ahoz jasotakoari eman zaio nagusitasuna fitxa buruan jartzeko, kontuan izanda, 1901eko *Juramentupe*. (Ik. Almika auzoko **Juramentupe**).Oharrak: **Bonbillarte** baserriaren inguruan; bere hegoaldeko hegalean. Leku honek nolabaiteko lotura izan dezake, gorago dagoen **Urkamendi** parajearekin. A. Zabalaren ustez, *Urkamendi* exekuzio tokia izan zen eta berarekin lotzen du apur bat beherago dagoen *Juramentu*¹⁰²⁵. Bi leku-izen hauei buruz aurkitu diren erreferentziak, egia esan, ez dira oso zaharrak: *Urkamendiren* aipamen goiztiarrena, 1821ekoa da eta *Juramenturena*, 1910ekoa. Nabaria da, bestalde, *Urkamendi* edo *Urkabe* leku-izenaren ugaritasuna Euskal Herrian (Zizurkil, Usurbil, Mutriku, Oiartzun, Lezo,...) eta guztiak aurkitzen dira goialdeetan, Bermeon gertatzen den legez.Ahozkoa: **“Juraméntu”** 063, 068

Idatzizkoa:

1910	<i>Jurementu, viñedo</i>	<i>BUA 1032. Fincas rústicas</i>
1910	<i>Jurementu, heredad</i>	<i>BUA 866. Fincas rústicas</i>
1928	<i>Jurementu</i>	<i>BIBL ZbA1 78-79</i>
1944	<i>Jurementu, heredad</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>

Juramentupe (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Oharrak: Seguruenik **Juramentuko** behealdean.

Idatzizkoa:

1901	<i>Juramentupe, heredad</i>	<i>GJE fk:1893 L25;248</i>
------	-----------------------------	----------------------------

Kalene (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Ohar ling.: Baserri honen izenak aldaera ugari ditu: *Cale* edo *Calle* izenetik hasita, *Ca-lechu*, *Callena* edo *Calena* eta *Calene*. XIX. mendearen erditik aurrera, *Calene*, agertzen hasi da, gaur egun nagusi dena. Baserria, jabearen izenetik datorren *Atelena* izenaz ere eza-guna izan zen, gaur egun, horren aztarnarik ia ez badago ere (ahoz jaso dena idatzizko dokumentaziotik irakurritakoa da, gaztelaniazko azentuarekin).Oharrak: XVIII. mendekoak dira aurkitutako bere lehen aipamenak. XIX. mende erdira arte *Atela* familiakoa izan zen baserri hau, eta *Atelane* izenaz ere ezagutzen da.

1025 Zabala, Angel (1928), I; 195.

Ahozkoa: **“Kálene”** 062, 067, 069
 “Ateléna” 062

Idatzizkoa:

1744	<i>Calechu, cas.</i>	BEHA A-62/44-3
1745-46	<i>Callena, cas.</i>	BFA. Fg.
1763-1846	<i>Calena, cas.</i>	BUA 39/1. Enajen. y conc. 1
1764	<i>Calena, caseria de</i>	BEHA A-81/14-19 77
1774-1806	<i>Calechu, cas.</i>	BEHA A-741/48-1
1775	<i>Calechu, cas.</i>	BUA 949/7. Caminos, puentes,. 37,39
1791	<i>Calena, cas.</i>	BEHA A-78/4-1 1-1b
1795	<i>Cale, cas.</i>	BEHA A-62/44-3
1796	<i>Calena, cas.</i>	BFA. Fg.
1800	<i>Calle, caseria de</i>	BFA. Bust 141/2 54b
1800	<i>Calena, cas.</i>	BEHA A-72/33
1802	<i>Calle, caseria de</i>	BFA. Bust 523/4 7b
1803	<i>Calena, cas.</i>	BEHA A-79/10 4
1804	<i>Cale, caseria de</i>	BEHA A-60/43-1 2
1804	<i>Calechu, cas.</i>	BEHA A-700/10-2
1809	<i>Calena, cas.</i>	BUA 1561. Cuentas 60b-61
1824	<i>Calechu, cas.</i>	BEHA A-72/32
1825	<i>Calena, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1827	<i>Calena, cas.</i>	BEHA A-79/10 3
1828	<i>Calena, cas.</i>	BEHA A-64/12-6 10b
1835	<i>Calena, cas.</i>	BUA 915. Hipotecas. 1775 151
1846	<i>Martin Atela, casa de</i>	BEHA A-758/2-53-0
1847-74	<i>Calena, cas.</i>	BUA 5
1850	<i>Calena, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1854	<i>Calena, cas.</i>	BUA 946. Ced. vec.
1857	<i>Calen, cas.</i>	BUA Padron 1851(3) 87b
1859	<i>Calena, cas.</i>	BUA 5. Nuevo Nomenclator
1860	<i>Calena, cas.</i>	BUA 5. Rotul. de calles (1860)
1897	<i>calena, cas.</i>	BAHP.N.BL 8182 553b
1897-98	<i>Calena, cas.</i>	BUA 10. Nomencl.1897-98
1910	<i>Calena, cas.</i>	BUA 866. Fincas rústicas
1914	<i>Calene, cas.</i>	BUA 1179/1 28
1922	<i>Calena, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/2
1938	<i>Calene, cas.</i>	BUA 1685. Fich. sanit.
1938-39	<i>Calena, cas.</i>	BUA 1240/10. Trigos 30b
1944	<i>Calena, cas.</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1956	<i>Calena, caseria titulada</i>	GJE fk:2559 L33;168

Kalene (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Ohar ling.: Ik. Almika auzoko **Kalene** (baserria).

Oharrak: **Kalene** baserriaren ingurua.

Ahozkoa: **“Kálene”** 062, 067, 069

Idatzizkoa:

1800	<i>Cale, términos de</i>	BFA. Bust 141/002 73
1836	<i>Calen, término de</i>	BFA. Bust 495/84
1836	<i>Calen, término de</i>	BUA 37/3. Gubernativo 62
1896	<i>Calen, término</i>	BAHP.N.BL 7553 1085
1910	<i>Calen-aurre, heredad</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1942	<i>Calena-aurre, heredad</i>	GJE fk: 679 L10:1
1974	<i>Calen ó Ereñotxa-alde, heredad en</i>	GJE fk:7780 L81;111

Kaltzadapeko solo

Kokapena: Zehaztu gabe

Oharrak: **Almikatxu** baserriari lotutako saila. (Ik. Almikako **Patinpe**)

Idatzizkoa:

1910	<i>Calzadape-solo, heredad</i>	BUA 1032. <i>Fincas rústicas</i>
1910	<i>Calzadapeco-solo, heredad</i>	BUA 866. <i>Fincas rústicas</i>
1944	<i>Caltzadape-kosolo, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1946	<i>Calzadape-kosolo, heredad</i>	GJE <i>fk:1434 L20;1</i>

Kaltzadasolo

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Iuarrieta** baserriaren aurrean, bere iparrean. Sail honek antzinako galtzadaren erreferentzia egiten du, Bermeotik Bilborako bidearena. Errepidea, gaur egun **Iuarrieta** baserriaren ekialdetik dago, baina lehenago, bizkar gainetik izaten zen, baserriaren men-debaldetik, alegia.

Ahozkoa: **“Kaltzadasólo”** 067

Idatzizkoa:

1910	<i>Calzada-solo, heredad</i>	BUA 1032. <i>Fincas rústicas</i>
1944	<i>Calzada-solo, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1981	<i>Calzada-solo, heredad</i>	GJE <i>fk: 11163 L126;155</i>

Kantarako aritzeta (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-3)

Oharrak: **Urkamendiko** ekialdeko isurian.Ahozkoa: **“Kantarié”** 063

Idatzizkoa:

1895	<i>Cantareco aricheta, arbolar</i>	BAHP.N.BL 7550 352b
1910	<i>Cantareco-aricheta, heredad</i>	BUA 1435. <i>Fincas rústicas</i>
1938	<i>Cantareco-aricheta, argomal</i>	GJE <i>fk:1726 L23;249</i>
1944	<i>Cantareco-aricheta, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5

Kantarea

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-3)

Oharrak: **Urkamendiko** iparraldeko isurian.Ahozkoa: **“Kantarié”** 120**Karabiondo** (sola)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: ‘Karabi’ + ‘ondo’. Ik. Demiku auzoko **Karabia**.Oharrak: **Iturrizarre** errekaaren sorburuan.Ahozkoa: **“Karabióndo”** 068

Katuen erreka (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ahozkoan, *Katuen erreka* izena ez da ezaguna, *Katunaretxa* edo *Katunatzá* da jaso dena. Hitzunek arrazoitu egin dute beraien aukera: haritz bat zegoela leku horretan edo eta, etxeak egin baino lehen haitz handi bat zegoela bertan. Ez dago bat ere argi bere etimologia.

Oharrak: *Katunaretxa* **Landape** baserriaren atzetik, bere hegoaldean, dagoen paraje bat da. *Katuerreka*, bestalde, **Almikanagusi** baserriaren lurrez inguratua dago ipar eta ekialdetik eta bere hegoaldean erreka bat dauka¹⁰²⁶. Sail hau, trukatu egin zion udalak *Almikanagusiri*, beste sail bategatik. Kontuan hartzen bada, gainera, *Landape* baserria bera ere *Almikanagusiren* lurretan eraiki zela, honek guztiak bidea ematen du *Katunaretxa* eta *Katunerreka* inguru bera direla pentsatzeko.

Ahozkoa:	“Katunaretzá”	063, 070
	“Katunatzá”	069
	“Katunatzié”	069

Idatzizkoa:

1928	<i>Catucuerreca, terreno municipal</i>	<i>BUA 1326/25. Fincas rusticas o.s.</i>
1934	<i>Caticue-solue, heredad</i>	<i>BFA. E. KZ. C/76</i>
1944	<i>Catuen-erreca, heredad</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>
1945	<i>Catuen-erreka, heredad</i>	<i>GJE fk:1172 L16;157</i>

Landape (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Oharrak: **Aingeruarda** ermitaren hegoaldean, bidearen beste aldean. Eraikuntza berrikoa da.

Ahozkoa:	“Landápe”	069, 070
	“Mersédesene”	070
	“Mersédeseneko etzié”	069

Landatxu (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Oharrak: **Almikako** auzunearen buruan, **Aingeruarda** ermitaren eta **Urkamendi** artean dagoen bizkarra.

Ahozkoa:	“Landatzú”	050, 064, 065, 066, 069
----------	-------------------	-------------------------

Idatzizkoa:

1740	<i>Landachu, términos llamados</i>	<i>BFA. K. 377/8 32</i>
1787	<i>Landachua, debajo de</i>	<i>BFA. Bust 675/3 53</i>
1910	<i>Landachu, monte calvo</i>	<i>BUA 1032. Fincas rústicas</i>
1910	<i>Landachu, heredad</i>	<i>BUA 866. Fincas rústicas</i>
1916	<i>Landachu, monte</i>	<i>GJE fk:1136 L16;29</i>
1944	<i>Landachu, heredad</i>	<i>GJE fk:912 L13;30</i>
1944	<i>Landachu, terr. argomal</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>

Landatxupea (iturria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-3)

Ohar ling.: Idatziz jaso den aldaeran, -e > -i bilakatu da, disimilazioz, artikularen aurrean:
Landachupea > *Landachupia*

Oharrak: **Landatxu** azpian, mendebaldetik. **Olagorta-azpiko erreka** sortzen den lekua.

“*Otro manantial: Olagorta-aspicua. Aguas que nacen en el punto de Landachupia.*” 1027

“*1901. Conducción de aguas del manantial de Landachupia a la campa de Alboniga*” 1028

Idatzizkoa:

1896-97	<i>Olagorta-aspicua en Landachupia, manantial de</i>	BUA 1492/5. Fuente en Alboniga 9
1928	<i>Landachupia, manantial de</i>	BIBL ZbA2 530

Larregane (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Oharrak: **Kalene** baserriaren ondoan, bere ipar-mendebalean.

Ahozkoa:	“ <i>Larrié</i> ”	062
	“ <i>Larragané</i> ”	062

Idatzizkoa:

1942	<i>Calena-atze, heredad</i>	GJE fk: 679 L10;1
1944	<i>Larregane, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5

Lorenzo Muxikakoren etxea

Kokapena: Zehaztu gabe

Oharrak: Ez dakigu zein zen baserri hau. XVIII. mende hasieran azaltzen da lehen aldiz, eta agertzen den zerrendetan, auzoko baserri historiko guzti-guztiak ere agertzen direnez, hauei gehitzen zaien etxe berri bat dela ematen du. **Bidartemotzene**, edo **Kalene**, izan daiteke, XVIII. mende honetan agertzen baitira bi hauek.

Idatzizkoa:

1701	<i>Lorenzo de Muxica, casa de</i>	BUA AL. 1680-1710 235b-237
1702	<i>Lorenzo de Muxica, casa de</i>	BUA AL. 1680-1710 275-281b
1702	<i>Lorenzo de Muxica, nueva de</i>	BUA AL. 1680-1710 275-281b
1703	<i>Lorenço de Muxica, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 320-325b
1704	<i>Lorenzo de Muxica, cas.</i>	BFA. Fg. 386b-387
1704	<i>Lorenzo de Mucica, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 345-348b

Maisuan etxea eta saila

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Izen honetan genitibo markako -a- itxi egin da, aurreko -u- bokal itxiaren eraginez, ostean isiltzeko.

maisuan > masuen > *maisun*

1027 1896-97. BUA. 1492/5. Fuente en Alboniga; 9.

1028 Zabala, Angel (1928), II; 530.

Generikoaren artikulua lotzean ere, disimilazioz, aurrean zuen erdiko bokala itxi egin da (-ea > -ia), eta ostean, bokal itxi horrek artikulua itxiera eragin du (-ia > -ie):

etxea > etxia > etxie

Oharrak: Auzoko maisuaren etxea eta berari zegokion saila **Almikatu** baserriaren ondoan, bere iparraldean, egon ziren. Aparkalekuak daude gaur bertan.

Ahozkoa: **“Maisun etzié”** 069

Idatzizkoa:

1919	<i>Maestro, heredad del</i>	BUA	1493/14. Arrend. de heredad
1928	<i>Casa del maestro, heredad</i>	BUA	1326/25. Fincas rusticas o.s.
1944	<i>del maestro, heredad</i>	BUA	406/3,4 eta 353/3,4,5
1945	<i>Casa del maestro, heredad</i>	GJE	fk:1173 L16;160
1974	<i>Maestra, restos de la casa denominada</i>	BUA	106/1. Arrend. prop. mun. 20

Mastia (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Idatziz jaso diren aldaeren artean, *Masteiga* aurki daiteke. Aldaera hau, seguruenik, ahoz erabiltzen zen epentesia markatzeko nahiak eragindakoa da. Epentesi gabekoa ere jaso da *Mastia*. Ez da ahaztu behar, latinetik datorren *-di* atzizkia erakusten duela: -tio > -toi, -tiu > -tui edo -tia > -tai (Gorostiaga. 1958. “De Onomastica Vasca”. *Euskera I*; 57). Ik. San Migel auzoko **Mastiarte**. Atzizki hori, asimilazioz:

mastai > mastei > masti

Artikulua hartzen duen izenetakoa denez, *-i* bokal itxiaren ostean eta artikulua aurrean epentesia txertatu da hiatoa apurtzeko, eta bokal itxi horrek artikulua gradu batean itxi du.

Mastaia > *Masteiza* > Mastiza > *Mastize*

Oharrak: **Iturrizarretik Landape** baserrirantz.

Ahozkoa: **“Mástize”** 066

Idatzizkoa:

1910	<i>Mastia, heredad</i>	BUA	1032. Fincas rústicas
1910	<i>Mastia, heredad</i>	BUA	866. Fincas rústicas
1944	<i>Masteiga, heredad</i>	BUA	406/3,4 eta 353/3,4,5
1946	<i>Masteiga, heredad</i>	GJE	fk:1434 L20;1

Mastia (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Ohar ling.: Ik. Almika auzoko **Mastia** saila.

Oharrak: **Kalene** eta **Iruarrieta** baserrien artean, ur-biltegia dagoen tokian.

Ahozkoa: **“Mástize”** 062

Mastizarra (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Oharrak: **Bonbillarten**, baserriaren hego-mendebalean; **Juramentu** ingurua, antzina, mahastia izan zen.

Ahozkoa: **“Mastisarrá”** 068

Idatzizkoa:

1910	<i>Mastizarra, viñedo</i>	BUA 1032. <i>Fincas rústicas</i>
1910	<i>Mastizarra, heredad</i>	BUA 866. <i>Fincas rústicas</i>
1944	<i>Mestizarra, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5

Metaleko iturria

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-4)

Ohar ling.: 'Iturri' generikoan dagoen hasierako *i*-bokal itxiak herskaria busti du. Bus-tidura hau ez da XX. mende hasiera arte jaso.

Metaleko iturri > Metaleko itxurri

Bukaerako bokal itxiaren ostean eta artikuluaurrean epentesia txertatu da, hiatoa apurtzeko, eta bokal itxi horrek artikulua gradu batean ixtea eragin du:

Metaleko iturria > Metaleko iturri³a > *Metaleko iturri³e*Oharrak: **Etxebarriaga** baserriaren goialdean, **Urkamendi** azpian.Ahozkoa: **"Metaleko itzurri³e"** 063**Motzene** (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Ohar ling.: Ik. Almikako **Bidartemotzene** (baserria).Oharrak: **Almikaondon**, **Bidartemotzene** baserriaren ingurua.Ahozkoa: **"Motzené"** 061, 069, 080

Idatzizkoa:

1835	<i>Motcena, término</i>	BUA 1139. <i>Serv. y suministros</i>
1836	<i>Mochena, término</i>	BUA 37/3. <i>Gubernativo 66b</i>
1848-1852	<i>Mochuena, terminado de</i>	BUA 912/2. <i>Juic. verb. 106b</i>
1898	<i>Motzena, monte</i>	BAHP.N.BL 8194 308b
1910	<i>Mosena, heredad</i>	BUA 1032. <i>Fincas rústicas</i>
1922	<i>Mochena, heredad</i>	BFA. E. KZ. C/2

Olagorta (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-3)

Ohar ling.: 'Ola' + 'gorta'. Ahozko aldaeretan, bokal artean belarea eta biezpainkaria jaso dira (-g- > -b-). Asimilazioz, erdiko bokala ireki egin da (-o- > -a-):

Olagorta > *Olabarta*

Biezpainkaridun aldaera horrek aldaera berria eragin du, 'gorta' osagaiko bigarren silaba -eta leku-atzizki moduan ulertzea duena.

Olabarta > *Olabarreta*Oharrak: XIX. mendean Antonio Ugaldek eraikia, **Olagorta** izeneko parajea. 1827an emandako kontzesioa, **Urotzen** edo **Astazabalepen** dela zehazten da.

Ahozkoa: **"Olagórta"** 064, 065, 066
"Olabárta" 064, 067
"Olabárreta" 048, 049, 050, 051,
061, 065, 069

Idatzizkoa:

1827	<i>Olagorta, cas.</i>	BEHA A-64/12-6 77b
1827	<i>Olagortta, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1827	<i>Uroza ó hasta Zabalpie [sic], concesión en</i>	BUA 39/1. Enajen. y concesiones 25
1829	<i>Olagorta, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1830	<i>Urotza ó Astazabal, cas. en</i>	BFA. K. 1379/1 39
1845	<i>Olagorta, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1847-74	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 5
1850	<i>Olagorta, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1854	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 946. Ced. vecindad
1856	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 1289. Montazgos
1857	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA Padron 1851(3) 86b
1859	<i>Anton Olagorta, cas.</i>	BUA 5. Nuevo Nomenclator
1860	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 5. Rotul. de calles (1860)
1862-1887	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 1289. Venta de montes 75b
1896-97	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 1492/5. Fuente en Alboniga 8
1897-98	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 10. Nomencl.1897-98
1922	<i>Olagorta, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/2
1934	<i>Olagorta, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/76
1938	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 1685. Fich. sanit.
1938-39	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 1240/10. Trigos 30b
1944	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1948	<i>Olagorta u Olagueta, caseria llamada</i>	GJE fk; 1800 L24;234
1961	<i>Olagorta, cas.</i>	BUA 199bis/1-5 1

Olagorta (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-3)

Ohar ling.: Ik. Almikako **Olagorta** (baserria).Oharrak: **Urkamendiko** behealdean, iparraldetik. Paraje honek, mendebaldetik, **Urotze** errekarekin mugatzen du.

Ahozkoa:	“Olagórta”	064, 065, 066
	“Olabárta”	064, 067
	“Olabárreta”	048, 049, 050, 051, 061, 065, 069

Idatzizkoa:

1881	<i>Olagorta, argomero</i>	BUA 929. Argomales. 1881 103
1897	<i>Olagorta, término</i>	BAHPN.BL 8183 744
1910	<i>Olagorta, monte calvo</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1944	<i>Olagorta, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1945	<i>Olagorta ó Berdancha, argomal</i>	GJE fk:1364 L19;42
1956	<i>Olagorta, terreno argomero llamado</i>	GJE fk:2559 L33;168
1974	<i>Olagorta conocido por Urotza, sitio de</i>	GJE fk:7764 L81;79

Orrotzane (etxea)

Kokapena: Almika; VIII. mapa (A-1)

Oharrak: 1885ean eraikitako etxe hau Almikako bidearen hasieran egon zen¹⁰²⁹.

Orrotzane etxea, 1979.

Ahozkoa: “*Órrotzane*” 061, 084
 “*Órrotzenekue*” 069

Idatzizkoa:

1897-98	<i>Orratza, cas.</i>	<i>BUA 10. Nomencl. 1897-98</i>
1899	<i>Orratza, cas.</i>	<i>BUA 1250/7. Perros</i>
1938	<i>Orrochane, cas.</i>	<i>BUA 1685. Fich. sanit.</i>
1982	<i>Orrotza, cas.</i>	<i>BIBL ErA.KTop 265</i>
1910	<i>Orratza, término</i>	<i>BUA 1032. Fincas rústicas</i>

Patinpe (sola)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ik. Almika auzoko **Landatxu**pea.

Oharrak: **Iruarrietatik Almikatxu** baserirako tartean, errepidearen behealdean, ekialdetik. Hauxe izan daiteke gorago azaltzen den **Kaltzadapeko sola**, biak daudelako errepidean eta **Almikatxu** baserriari lotuta.

Ahozkoa: “*Patínpie*” 066
 “*Patínpe*” 066

Piper (gaztainadia)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-3)

Oharrak: **Olagorta** azpian. Horrela adierazten du aipua, “*castaña llamado Piper sito bajo Olagorta*”¹⁰³⁰.

Idatzizkoa:

1847

Piper; castaña

BUA 911. Juicios verbales 116

Sabinetxe

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Ohar ling.: Hiztunak, irakurtzen ariko balitz bezala, eman zuen etxe honen izenaren berri.

Oharrak: **Kalene** baserriaren behealdean, bere ipar-ekialdetik, dagoen eraikuntza berriko nekazal-etxea, Sabin Ugaldek eraikia.

Ahozkoa: “*Sabinetzéa*” 069

Sagardia (sola)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ahoz *-i* bokal itxiaren ostean epentesia txertatu da, hiatoa apurtzeko, eta bokal itxi horrek artikulua gradu batean itxi du.

Sagardia > Sagardi_{3a} > *Sagardi_{3e}*

Oharrak: **Iruarrieta** baserriaren ipar-ekialdean, bidearen behetik.

Ahozkoa: “*Sagárdi_{3e}*” 067

Sagardia (sola)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ik. Almika auzoko beste **Sagardia**.

Oharrak: **Agirretxu** baserriaren behealdean.

Ahozkoa: “*Sagárdi_{3e}*” 069

Sakona (sola)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Artikulua hartzen duenetakoa da, generikotasunari lotuta dagoela adierazten du.

Oharrak: Almikako eskola atzean, **Iturrizarre** errekarantz.

Ahozkoa: “*Sakoná*” 070

Sakone (sola)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Kontsonantez bukatzen den izenetan gertatzen den moduan, *-e* paragogikoa du erantsita, generikotasunari lotuta ez dagoela erakusteko.

Oharrak: **Iruarrieta** baserriaren behealdean, bidearen behetik.

Ahozkoa: “*Sakoné*” 067

Sakristaueixe

Kokapena: Zehaztu gabe

Idatzizkoa:

1895	<i>Sacristau, casa</i>	BAHP.N.BL 7550 352b
1897-98	<i>Sacristau-eche, casa</i>	BUA 10. Nomencl.1897-98
1945	<i>Sacristau-eche, casa</i>	GJE fk:1378 L19;85
1952	<i>Sacristau-eche, casa</i>	BEHA A-79/10 8

Solobiribil (saila)

Kokapena: Zehaztu gabe

Oharrak: **Iruarrieta** baserriari lotutako saila.

Idatzizkoa:

1895	<i>Solobiribil almonicape, her.</i>	BAHP.N.BL 7550 352b
1895	<i>Solobiribil almoricape, her.</i>	BAHP.N.BL 7550 520b
1910	<i>Solo-birivil, heredad</i>	BUA 1032. Fincas rústicas
1910	<i>Solo-virivil, heredad</i>	BUA 866. Fincas rústicas
1944	<i>Solo-biribil, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1981	<i>Solobiribil, heredad</i>	GJE fk: 11163 L126;155

Sololuzea

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Artikulua hartzen duenetakoa da. Artikuluaren aurreko bokala, disimilazioz, -e > -i bilakatu da. Ostean, asimilazioz, bokal itxiak artikulua gradu batean ixtea eragin du eta -a > -e bihurtu da.

Sololuzea > Sololuzia > *Sololusie*Oharrak: **Agirretxu** baserriaren behealdean, **Artiketxerantz**.Ahozkoa: **“Sololúsie”** 069**Txarakane** (baserria)

Kokapena: Almika; VIII. mapa (A-1)

Ohar ling.: Baserri honek izen ugari izan ditu, eta ahoz jaso denaren alde egin da fitxa buruan jartzeko.

Oharrak: **Erregiñazubitik Almikara** doan bideko lehen bihurtuaren behealdean egon zen.

Ahozkoa: **“Tzarákane”** 061, 066, 082, 084
“Tzarákanekue” 069

Idatzizkoa:

1923	<i>Miquelete-buru, casa</i>	BUA 404. Fincas Rusticas
1938	<i>Artaburu, Vista Alegre, cas.</i>	BUA 1685. Fich. sanit.
1938-39	<i>Vista Alegre, cas.</i>	BUA 1240. Cos. del maíz
1944	<i>Miquelete-buru, cas.</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5

Txindurtza (baserria)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ahoz jaso den azken aldaera, **“Albóniga tzindúrza”**, hiztunak idazkietatik hartu duen aldaera da, gaztelaniaren arauetara lotuta dagoena. Hori dela eta, ez du -i-

bokal itxi palatalak sudurkariaren gaietik *-d-* herskari horzkari ahostunean eragindako bustidurarik ageri. 1578ko idatzizko datuak badirudi bustidura markatu nahi duela. Urriak dira testuinguru honetako bustidurak.

Tzindurtza > Tzind₃urtza

Aldaera horretan jaso den *-z-*, gaztelaniako frikari horzkari ahoskabea da: /θ/ fonema da: *Chindurza* irakurtzen balego bezala.

Tzind₃ortza izenari dagokionez, bokal itxia zena, erdiko bilakatu da:

Tzind₃urtza > Tzind₃ortza

Oharrak: Auzoko baserri historikoetakoak. Baserri honi buruzko XVI. mendeko aipamenak, Bermeok, inguruko elizateekin izan zuen auzian agertzen dira; Almiako inguru desberdinak aipatzen dira bertan:

“ (...) *Y desde el dho monxon de la dha puente de Aportategui se fue a la calzada de avaxo de la iglesia de Alboniga a donde se dize que estaba un moxon alto de piedra cerca de las casas de Ybarrieta y le vizito y declararon los testigos ser moxon de la dha distincion (...) la carta executoria al qual mando poner dos [?] y azer una cruz con cincel a la parte de la casa de Ybarreta (...) y quedo la casa de Alboniga ynclusa en la jurisdiccion y termino de la anteiglesia y de aqui se fue a la casa de Pedro de Chingurca que declararon los testigos ser la que la executoria y de ella y de la casa de Alboniga y de sus pertenecidos (...) a la parte de la dha anteiglesia (...)*”¹⁰³¹

1646ko agiria agertzen duenez, baserri honen ondoan, antza, gurutze bat zegoen, elizak mantentzen zuena:

“*Pago de cinco reales la cruz que esta junto a Chindurça*”¹⁰³².

Etxea, Txindurtza edo Alboniga-Txindurtza familiako jabetzakoa izan ohi da.

Ahozkoa:	“ <i>Tzind₃urtza</i> ”	050, 066, 069
	“ <i>Tzind₃ortza</i> ”	065, 066
	“ <i>Albóniga Tzindúrza</i> ”	066

Idatzizkoa:

1576	<i>Chindurza, cas.</i>	BFA. K. 3174/6
1577-78	<i>Pedro de Txindurza, casa de</i>	BFA. K. 3174/6 160-165b
1578	<i>Pedro de Chinchurca, casa de</i>	VEKA R.R. Ejec. C2497 38
1578	<i>Pedro de Ynchurza, casa de</i>	VEKA R.R. Ejec. C2497 27
1578	<i>Pedro de Chingurca, casa de</i>	VEKA R.R. Ejec. C2497 47
1629	<i>Chindurza, cas.</i>	VEKA S.V. C1086 157b-165
1629	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA 928. Mojonera. 1749 32-32b
1646	<i>Chindurça, cas.</i>	BEHA A-78/6-6
1682	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 31b-34b
1700	<i>Chindurza, cas.</i>	BFA. K. 632/3 148
1701	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 235b-237
1702	<i>Chindurça, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 275-281b
1703	<i>Chindurça, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 320-325b
1704	<i>Chindurza, cas.</i>	BFA. Fg.
1704	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA AL. 1680-1710 345-348b
1720	<i>Chindurza, cas.</i>	BEHA A-82/9-3
1729	<i>Chindurza, cas.</i>	BFA. K. 3174/6 1b eta hurr.
1740	<i>Chindurza, casa y caseria de</i>	BFA. K. 377/8 76
1744	<i>Chindurza, caseria</i>	BEHA A-62/44-3 40

1031 VEKA. R.R. Ejec. C2497; 47.

1032 BEHA. A-78/6-6. Libro de fábrica. 1600-1668.

1745-46	<i>Chindurza, cas.</i>	BFA. Fg.
1758	<i>Chindurza, casseria de</i>	BUA 948/3(4) 63
1775-1831	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA 915. Hipotecas. 1775 7b
1777	<i>Chindurza, cas.</i>	BFA. Bust 209/26 84
1791	<i>Chindurza, cas.</i>	BEHA A-78/4-1 1-1b
1796	<i>Chindurza, cas.</i>	BFA. Fg.
1800	<i>Chindurza, cas.</i>	BFA. Bust 203/97 31
1802	<i>Chindurza, casa y caseria de</i>	BUA 948/1. Reden. censos e hip. 29b
1825	<i>Chindurza, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1827	<i>Chindurza, cas.</i>	BEHA A-64/12-6 77b
1844	<i>Alboniga Chindurza, cas.</i>	BUA 913/2. Actas de concil. 61b
1845	<i>Chindurza, cas.</i>	BEHA A-82/9-3 o.s.
1846	<i>Chindurza, casa de</i>	BEHA A-758/2-53-0
1847-74	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA 5
1850	<i>Chindurza, cas.</i>	BEHA A-78/4-1
1854	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA 946. Ced. vec.
1857	<i>Alboniga Chindurza, cas.</i>	BFA. Bust 258/1
1857	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA Padron 1851(3) 86b
1859	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA 5. Nuevo Nomenclator
1860	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA 5. Rotul. de calles (1860)
1866	<i>Chindurza, cas.</i>	BFA. Bust 663/3 1
1895	<i>Chindurza, cas.</i>	BAHP.N.BL 7550 353
1896	<i>Alboniga-Chindurza, cas.</i>	BAHP.N.BL 7552 84b
1897-98	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA 10. Nomencl.1897-98
1899	<i>Chindurza, cas.</i>	BAHP.N.BL 8297 1121b
1922	<i>Chindurza Vieja, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/2
1934	<i>Chindurza Viejo, cas.</i>	BFA. E. KZ. C/76
1938	<i>Chindurza, cas.</i>	BUA 1685. Fich. sanit.
1944	<i>Alboniga-Chindurza, cas.</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5
1945	<i>Alboniga-Chindurza, cas.</i>	GJE fk:1363 L19:38

Txindurtza (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ik. Almikako **Txindurtza** (baserria).

Oharrak: **Txindurtza** baserriaren ingurua.

Ahozkoa: “**Tzindzörtza**” 065, 066
 “**Tzindzúrtza**” 050, 066, 069

Idatzizkoa:

1727	<i>Chindurza, monte de</i>	BUA 910. Escrituras de censos 81b
1844	<i>Chindurza, castañal</i>	BUA 913/2. Actas de concil. 39b
1866	<i>Chindurzalde, argomal</i>	BFA. Bust 663/3 8
1944	<i>Chindurza, heredad</i>	BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5

Txindurtzabarri (etxea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ik. Almikako **Txindurtza** (baserria).

Oharrak: **Txindurtza** baserriaren eta **Aingeruguarda** ermitaren artean dago. Alboniga-Txindurtza familiakoek XIX. mendearen erdialdean eraikia.

Ahozkoa: “**Tzindzúrtza**” 069

Idatzizkoa:

1847-74	<i>Chindurza moderno, cas.</i>	<i>BUA 5</i>
1860	<i>Chindurza nueva, cas.</i>	<i>BUA 5. Rotul. de calles (1860)</i>
1896	<i>Chindurza-barri, cas.</i>	<i>BAHP.N.BL 7552 85b</i>
1897-98	<i>Chindurza barria, cas.</i>	<i>BUA 10. Nomencl. 1897-98</i>
1922	<i>Alboniga-Chindurza, cas.</i>	<i>BFA. E. KZ. C/2</i>
1934	<i>Alboniga-Chindurza, cas.</i>	<i>BFA. E. KZ. C/76</i>
1938	<i>Chindurza, cas.</i>	<i>BUA 1685. Fich. sanit.</i>

Txindurtzape (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (B-4)

Ohar ling.: Ik. Almikako **Txindurtza** (baserria).Oharrak: **Txindurtza** baserriaren behealdean, *Elizbideko* edo **Berdantzako errekaraino**¹⁰³³.

Idatzizkoa:

1856	<i>Chindurzapeco, montes y jarales</i>	<i>BFA. Bust 254/4 12b</i>
------	--	----------------------------

Txominkanpo (saila)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Oharrak: **Sabinetxeko** atzealdean.Ahozkoa: **“Tzòmíñen kánpue”** 061

Idatzizkoa:

1985	<i>Chomin-campo</i>	<i>GJE fk:12352 L147;52</i>
------	---------------------	-----------------------------

Uretziti (parajea)

Kokapena: Almika; VII. mapa (C-3)

Oharrak: **Olagorta** baserriaren goialdean. **Almikanagusi** baserriari lotutako saila izan ohi da.

Idatzizkoa:

1897	<i>Urechiti, monte</i>	<i>BAHP.N.BL 8183 744</i>
1910	<i>Urechiti, monte calvo</i>	<i>BUA 1032. Fincas rústicas</i>
1910	<i>Ureduti, monte</i>	<i>BUA 866. Fincas rústicas</i>
1944	<i>Urrechiti, heredad</i>	<i>BUA 406/3,4 eta 353/3,4,5</i>
1945	<i>Ureduti, monte de</i>	<i>GJE fk:1171 L16;153</i>

Urtzekune (sola)

Kokapena: Almika; VII. mapa (A-4)

Oharrak: **Sabinetxeko** iparraldetik.Ahozkoa: **“Úrtzekune”** 061